

Uchwała Nr XXX/190/02
Rady Powiatu w Białogardzie
z dnia 30 stycznia 2002r.

w sprawie powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych.

Na podstawie art. 10a pkt 2 ustawy z dnia 29 listopada 1990r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 1998r. Nr 64, poz. 414 z późn. zm.) Rada Powiatu w Białogardzie uchwała, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się powiatową strategię rozwiązywania problemów społecznych pod nazwą „Kierunki rozwoju pomocy społecznej w powiecie białogardzkim” w brzmieniu stanowiącym załącznik do uchwały.

§ 2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY

mgr inż. Jerzy Boczkowski

**KIERUNKI ROZWOJU
POMOCY SPOŁECZNEJ
W POWIECIE BIAŁOGARDZKIM**

W S T Ę P	3
ROZDZIAŁ I	4
1.1. DEMOGRAFIA	4
Mieszkańcy	5
1.2. RYNEK PRACY I BEZROBOCIE	5
1.3. OPIEKA SPOŁECZNA	8
Informacja z realizacji zadań opiekuńczo-wychowawczych	13
Rehabilitacja zawodowa i społeczna	14
Rehabilitacja zawodowa	15
PROGRAM USŁUG TRANSPORTOWYCH DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	16
Informacja o współpracy Powiatowego Centrum z innymi instytucjami	17
Interwencja kryzysowa	19
SYNTEZA ZAKRESÓW DZIAŁANIA I OKREŚLENIE KIERUNKÓW ROZWOJU	20
2.1. CELE STRATEGICZNE	21
2.1.1. CELE OPERACYJNE	21
II. ROZDZIAŁ	23
KIERUNKI ZMIAN W OPIECE NAD DZIECKIEM I RODZINĄ	23
ROZWÓJ RODZINNEJ OPIEKI ZASTĘPCZEJ W POWIECIE BIAŁOGARDZKIM	23
ZADANIE 1. B	25
ZESPÓŁ DS. OPIEKI NAD DZIECKIEM	25
Kadra i zespół	26
Zadanie 1.D	31
PROGRAM RESTRUKTURYZACJI DOMU DZIECKA – POWOŁANIE	
ŚRODOWISKOWEJ PLACÓWKI SOCJALIZACYJNEJ - „Dom Pod Świerkiem”	31
Sprawnie zorganizowana sieć pomocy będzie w stanie zróżnicować poziomy tego kryzysu, zdiagnozować sytuację i udzielić pomocy dostosowanej do potrzeb rodziny.	33
ETAPY PRACY Z DZIECKIEM I RODZINĄ	33
ZAKOŃCZENIE INTERWENCJI	34
METODY PRACY Z DZIECKIEM I RODZINĄ	35
WIOSKA DZIECIĘCA- inicjatywa Gminy i Miasta Karlino	41
Zadanie 1.E	41
Zadanie 1.F	43
Powołanie Zespołu ds. Opieki nad dzieckiem i Rodziną oraz dalszy rozwój Centrum Interwencji Kryzysowej	43
PRZEMOC	43
2.2. OPIEKA NAD OSOBAMI NIEPEŁNOSPRAWNYMI W RAMACH PROGRAMÓW STAŁYCH I CELOWYCY (DOMINO) I REFUNDOWANYCH ZE ŚRODKÓW PFRON	49
CHARAKTERYSTYKA POWIATU BIAŁOGARDZKIEGO POD KĄTEM OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	49
2.3. POSZERZENIE BAZY POMOCY DLA OSÓB CHORYCH I STARYCH	57
ZADANIE IV. A	57
ŚRODOWISKOWY DOM WSPARCIA DLA OSÓB Z ABURZENIAMI PSYCHICZNYMI	57
2.4. REALIZACJA PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA UZALEŻNIENIOM I PATOLOGII SPOŁECZNEJ W POWIECIE BIAŁOGARDZKIM	59
Główne cele programu:	60
2.5. SZKOLENIE KADR POMOCY SPOŁECZNEJ	60

WSTĘP

Kierunki rozwoju pomocy społecznej w Powiecie Białogardzkim stanowią uzupełnienie Strategii Rozwoju Powiatu Białogardzkiego i w związku z tym opracowanie to bazuje na ustaleniach przyjętych przez Radę Powiatu Białogardzkiego. Zostały w nim wykorzystane dane ze „Strategii Powiatu Białogardzkiego”

Podstawowym celem pomocy społecznej, na każdym szczeblu a zwłaszcza powiatowym powinno być takie uzupełnienie możliwości i wysiłków jednostki i rodziny, aby doprowadzić do stanu, w którym mogą one w sposób niezależny zaspokajać swoje potrzeby. W takim ujęciu dążenie do standardu opartego na poszanowaniu praw człowieka winno być podstawą działań podejmowanych przez pomoc społeczną pod warunkiem zgody i akceptacji podopiecznego dla tych działań. Obowiązująca obecnie ustawa o pomocy społecznej wyznacza działaniom pomocy następujące kierunki :

- Umożliwienie osobom i rodzinom przewycięzanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia
- Zapobieganie powstawaniu takich sytuacji,
- Zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i ich rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka
- Doprowadzenie w miarę możliwości do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracja ze środowiskiem.

System Pomocy Społecznej funkcjonujący, siłą rozpędu, do tej pory oparty jest na wydawaniu budżetowych pieniędzy zgodnie z ustaleniami centralnymi. Nie prowadzi to do budowania porozumienia pomiędzy partnerami życia społecznego w środowiskach lokalnych. Nie sprzyja wspólnemu diagnozowaniu problemów i ustalaniu sposobów ich rozwiązywania. W dalszym ciągu brak nam dostatecznie sprawnych mechanizmów budowania dialogu społecznego co utrwała bierność oraz hamuje rozwój społeczny.

Zgodnie z obowiązkiem nałożonym na Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie przez ustawodawcę proponujemy, jako zespół pracowników merytorycznych działający w PCPR Białogard, przyjęcie, opisanych w niniejszym opracowaniu kierunków rozwoju pomocy społecznej w Powiecie Białogardzkim. Zostały one wypracowane w wyniku licznych konsultacji z przedstawicielami środowisk zainteresowanych realizacją poszczególnych zadań, dotyczących różnych kierunków tejże pomocy społecznej. Jednocześnie obejmują one przyjęte już do realizacji, w ramach strategii powiatowej, rozwiązania i przedsięwzięcia z zakresu pomocy społecznej.

ROZDZIAŁ. I

Sfera społeczna

Rozwój mieszkańców Białogardu w sferze społecznej polega na stałym wzroście ich poziomu wykształcenia, świadomości obywatelskiej oraz osobistej kulturze. Wyrazem rozwoju dokonującego się w tej sferze powinien być wzrastający poziom poczucia odpowiedzialności za sprawę o charakterze publicznym.

1.1.DEMOGRAFIA

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego oraz danymi będącymi w posiadaniu Urzędów Gmin, w dniu 31.12.1999 roku powiat białogardzki liczył 50 489 mieszkańców.

Do głównych czynników kształtujących liczbę ludności należą przyrost naturalny i migracje. Prognozę demograficzną dla powiatu sporządzono, jako sumę danych wynikających z prognoz demograficznych dla poszczególnych gmin.

Wyniki przeprowadzonej symulacji skonfrontowano z prognozami przygotowanymi przez GUS. W efekcie skonstruowano szacunkową prognozę demograficzną dla powiatu białogardzkiego na lata 2000-2015, prezentowaną w tabeli nr 1.

Tabela nr 1 Szacunkowa prognoza demograficzna powiatu białogardzkiego do roku 2015

Rok	Ludność w dniu 1 stycznia	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny	Migracje	Przyrost rzeczywisty	Ludność w dniu 31 grudnia
2000	50489	625	499	126	11	137	50626
2001	50626	639	503	136	2	138	50764
2002	50764	663	507	156	-7	149	50913
2003	50913	683	511	172	-13	159	51072
2004	51072	707	515	192	-13	179	51251
2005	51251	750	519	231	-5	226	51477
2006	51477	789	523	266	-5	261	51738
2007	51738	827	527	300	-6	294	52032
2008	52032	862	531	331	-5	326	52358
2009	52358	836	535	301	5	306	52664
2010	52664	800	539	261	4	265	52929
2011	52929	763	543	220	6	226	53155
2012	53155	735	547	188	7	195	53350
2013	53350	712	551	161	10	171	53521
2014	53521	685	555	130	14	144	53665
2015	53665	658	559	99	15	114	53779

Jak wynika z powyższej tabeli, powiat białogardzki w ciągu najbliższych 15 lat odnotuje nieznaczny wzrost ogólnej liczby mieszkańców na poziomie nieco powyżej 6%.

Na podstawie wskaźników umieralności oraz migracji w poszczególnych przedziałach wiekowych, dokonano symulacji liczby mieszkańców w odpowiednich grupach (przystosowanych do nowego systemu edukacyjnego) na lata 2000, 2005, 2010 oraz 2015. Prognozę tę prezentuje tabela nr 2.

Tabela nr 2

Grupy wiekowe	2000	2005	2010	2015
0-3	2 506	2873	3267	2776
4-6	2246	1888	2316	2386
7-12	4914	4217	3870	4587
13-15	2542	2505	2080	1910
16-18	2547	2542	2326	1858
w wieku produkcyjnym	29 155	29 618	30 386	30 800
w wieku poprodukcyjnym	6715	7 836	8 683	9 462
Razem	50 626	51 477	52 929	53 779

Z punktu widzenia strategii rozwoju oraz problemów zagospodarowania przestrzennego, istotne są planowane zmiany struktury grupy przedprodukcyjnej, produkcyjnej oraz poprodukcyjnej w ogólnej liczbie mieszkańców na przestrzeni najbliższych 15 lat. Porównanie takie prezentuje tabela nr 3.

Tabela nr 3

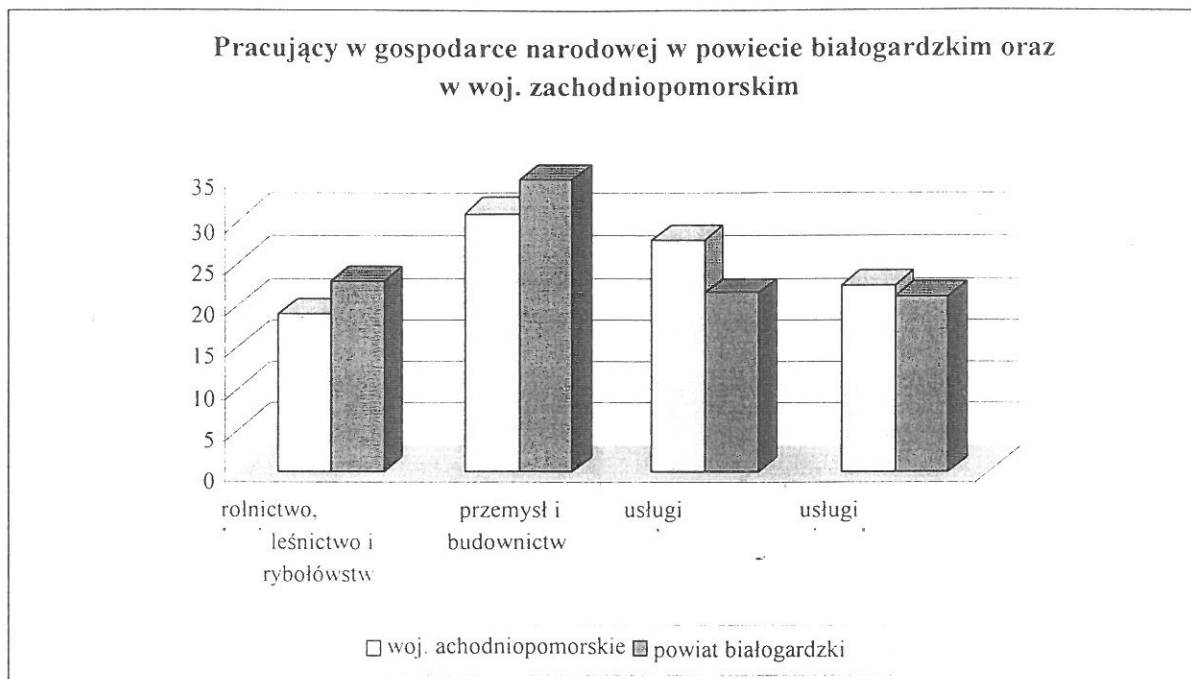
Mieszkańcy	2000	2005	2010	2015
Przedprodukcyjni	29,15%	27,25%	26,18%	25,13%
Produkcyjni	57,59%	57,54%	57,41%	57,27%
Poprodukcyjni	13,26%	15,22%	16,40%	17,59%

Jak widać wyraźnie będzie zwiększanie się osób w wieku poprodukcyjnym. Wzrost ten będzie miał charakter ciągły w całym okresie prognozy. Będzie on większy niż prognozowany wzrost średnio w kraju. Można przyjąć, iż udział osób w wieku produkcyjnym pozostanie na bardzo zbliżonym poziomie. Główna (znacząca) zmiana nastąpi pomiędzy grupami osób w wieku przed i poprodukcyjnym. Reasumując, można powiedzieć, iż struktura grup produkcyjnej i nieprodukcyjnych ulegnie jedynie nieznacznej zmianie. Duże zmiany dotyczyć będą natomiast pośredniego przesunięcia z grupy przedprodukcyjnej do poprodukcyjnej. W efekcie nastąpi znaczne postarzenie społeczności lokalnej.

1.2. RYNEK PRACY I BEZROBOCIE

Ogółem w powiecie białogardzkim w 1998 r. było 12553 osób pracujących. Wykres nr 1 prezentuje pracujących według sekcji (w powiecie na tle województwa).

Wykres nr 1

W powiecie białogardzkim podobnie zresztą jak w województwie największy odsetek stanowią pracujący w przemyśle i budownictwie (powiat – 34,8%, województwo – 31%). W sferze usług nierynkowych odsetek pracujących jest najmniejszy w obu przypadkach, w powiecie wynosi on 21%, w województwie zaś 22,2%.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy na koniec grudnia 1999 r. powiecie białogardzkim zarejestrowanych było 6609 bezrobotnych, w tym 3444 kobiety (52,11% wszystkich bezrobotnych). W roku 1999 liczba bezrobotnych wzrosła w stosunku do roku 1998 aż o 21,7%. Na wzrost liczby bezrobotnych wpłynęła wprowadzona w 1999 r. reforma ubezpieczeń, zgodnie z którą bezrobotni bez prawa do zasiłku po zarejestrowaniu się w urzędzie pracy uzyskali prawo do ubezpieczenia zdrowotnego. Liczbę bezrobotnych w powiecie z wyszczególnieniem liczby kobiet, przedstawia tabela nr 4 natomiast rysunek nr 2 przedstawia ogólną liczbę bezrobotnych.

Wykres nr 2

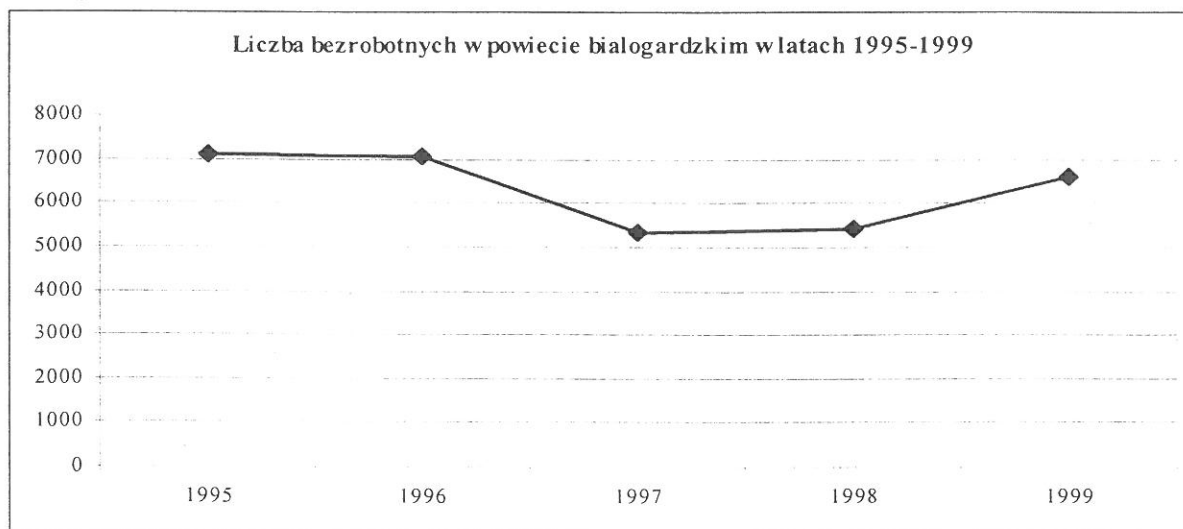

Tabela nr 4

Bezrobotni w powiecie

Rok	Bezrobotni ogółem	W tym liczba kobiet	% kobiet bezrobotnych
1995	7.114	3.751	52,7%
1996	7.083	3.763	53,1%
1997	5.331	3.074	57,7%
1998	5.429	2.980	54,9%
1999	6.609	3.444	52,1%

Tabela nr 5 przedstawia wskaźniki bezrobocia w powiecie oraz dla porównania w kraju i województwie zachodniopomorskim.

Tabela nr 5

Wskaźnik bezrobocia

Rok	powiat białogardzki	woj. zachodniopomorskie	kraj
1995	35,0%	14,2%	14,9%
1996	34,8%	13,1%	13,2%
1997	26,3%	10,4%	10,3%
1998	26,9%	13,9%	10,4%
1999	30,8%	17,5%	13,0%

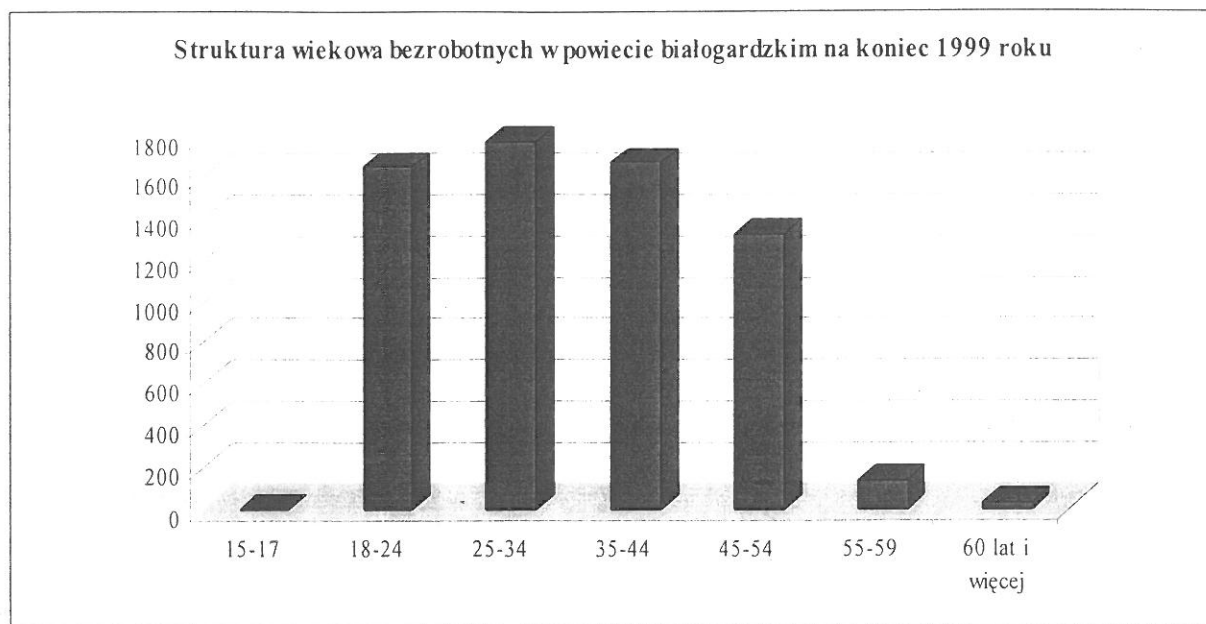
Jak widać wskaźnik bezrobocia w 1999 roku wzrósł gwałtownie nie tylko w powiecie białogardzkim ale również w województwie zachodniopomorskim oraz w całym kraju. Nie zmienia to jednak faktu, iż bezrobocie w powiecie jest ponad dwukrotnie większe niż w kraju.

Analizując bezrobocie w poszczególnych przedziałach wieku należy zauważyć, że powyżej 50% bezrobotnych przypada na osoby mające od 25 do 44 lat, czyli dotyczy to ludności będącej w wieku największej aktywności i największych możliwości zawodowych. Pozytywnym faktem jest znikomy udział w strukturze bezrobotnych osób posiadających 55 i więcej lat. Stanowią oni ok. 2,5% wszystkich bezrobotnych. Tak nieznaczna grupa najstarszych bezrobotnych daje dobre prognozy powodzenia aktywizacji zawodowej. Podział bezrobotnych według poszczególnych przedziałów wiekowych prezentuje tabela nr 6.

Tabela nr 6

Wiek	1997		1998		1999	
	liczba bezrobotnych	%	liczba bezrobotnych	%	liczba bezrobotnych	%
15-17	5	0,1	2	0,0	0	0,0
18-24	1.334	25,0	1.396	25,7	1.654	25,0
25-34	1.431	26,8	1.412	26,0	1.778	26,9
35-44	1.514	28,4	1.449	26,7	1.676	25,4
45-54	916	17,2	1.040	19,2	1.333	20,2
55-59	106	2,0	116	2,1	138	2,1
60 i więcej	25	0,5	14	0,3	30	0,4
Razem	5.331	100,0	5.429	100,0	6.609	100,0

Wykres nr 3

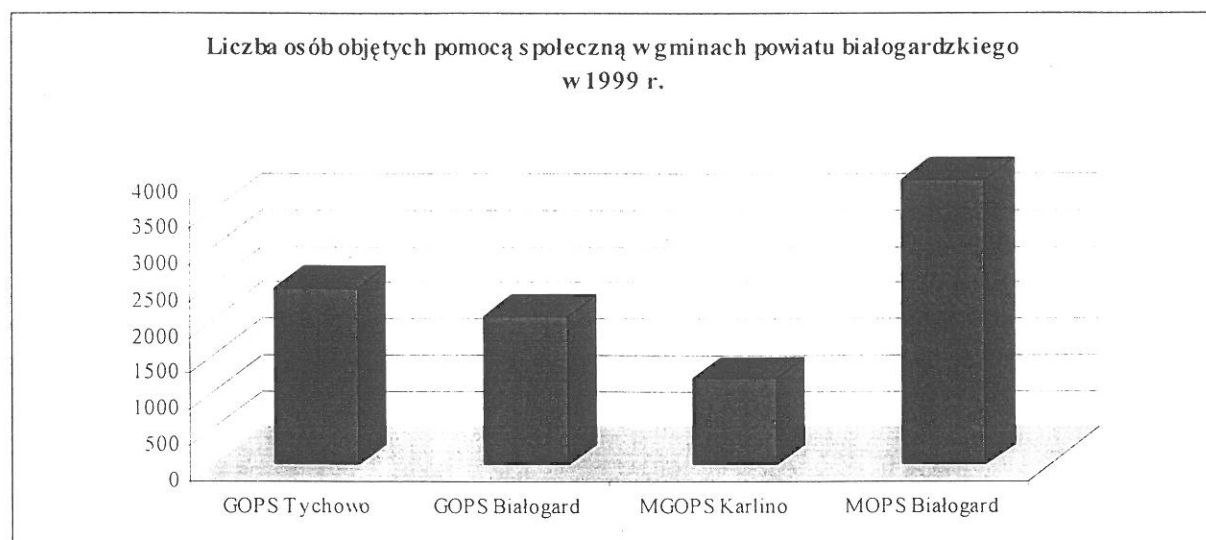

Dla łagodzenia skutków bezrobocia Powiatowy Urząd Pracy podejmuje wszelkie działania aktywizacyjne przewidziane prawnie dla tego typu instytucji. Należą do nich: pośrednictwo, szkolenia, poradnictwo, informacja zawodowa, aktywizacja zawodowa, prace interwencyjne, roboty publiczne, pożyczki.

1.3. OPIEKA SPOŁECZNA

Obowiązek wykonywania zadań pomocy społecznej spoczywa na gminach oraz na administracji rządowej w zakresie ustalonym ustawą. W gminach należących do powiatu białogardzkiego z pomocy społecznej skorzystało ogółem 9710 osób. Na rysunku nr 5 przedstawiono liczbę osób korzystających z pomocy społecznej w poszczególnych gminach.

Rysunek nr 5

Jak wynika z powyższego rysunku, najwięcej osób korzysta z pomocy społecznej w samym Białogardzie.

Zwraca uwagę fakt, iż z roku na rok, na opiekę społeczną wydatkowanych jest coraz więcej środków z budżetów gminnych (średnio o około 1 mln zł. rocznie więcej). Przy wzroście wydatków obserwuje się nieznaczny spadek korzystających z pomocy. Nie wynika to jednak ze wzbogacenia się społeczności lokalnej, ale ze zmian zasad udzielania pomocy, wynikających z odpowiednich ustaw. W powiecie istnieją rodziny, żyjące na poziomie minimum socjalnego, które zgodnie z przeprowadzanymi wywiadami środowiskowymi potrzebują pomocy finansowej, ale ze względu na obowiązujące kryteria przyznawania pomocy nie kwalifikują się do jej udzielenia.

Najczęstszą przyczyną przyznawania świadczeń było bezrobocie oraz trudna sytuacja finansowa rodzin.

Pomoc społeczna jest znacznym obciążeniem dla budżetów gminnych. Średnia kwota wydana na pomoc jednej osobie w powiecie w 1999 roku wyniosła 604 zł. (w tym wszelkie koszty funkcjonowania MOPS/GOPS). Całość wydatków na pomoc społeczną (bez dodatków mieszkaniowych) kosztowała przeciętnego mieszkańca powiatu około 116 zł.

Tabela nr 12

Miasto	Wydatki na pomoc społeczną	Liczba mieszkańców	Wydatki na pomoc, na jednego mieszkańca	Liczba bezrobotnych	Bezrobotni do ogółu
Białogard	3638804	25410	143	2824	11,11%
g. Białogard	629258	8166	77	1283	15,71%
Tychowo	868319	7268	119	1195	16,44%
Karlino	732389	9712	75	1307	13,46%
RAZEM	5868770	50556	116	6609	13,07%

Jak wynika z powyższego zestawienia, wydatki na pomoc społeczną w przeliczeniu na jednego mieszkańca są w Białogardzie zdecydowanie największe. W celu sprawdzenia porównywalności policzono umowny wskaźnik liczby bezrobotnych do ogółu mieszkańców. Co ciekawe, wskaźnik ten w Białogardzie jest dużo niższy niż w innych gminach powiatu. Reasumując, należy stwierdzić, iż pomoc społeczna stanowi bardzo duże obciążenie dla finansów lokalnych.

W Białogardzie funkcjonuje Dom Pomocy Społecznej, którym zarządza specjalnie powołana do tego celu fundacja. W związku z zapotrzebowaniem na tego typu usługi, planowane jest przekazanie kolejnego budynku na rzecz fundacji.

ZAKRES PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH OBEJMOWANYCH PRZEZ POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE NA PODSTAWIE DANYCH Z ROKU 2000.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Białogardzie funkcjonuje od 01 lutego 1999r.

Powołane zostało przez Radę Powiatu uchwałą nr II/11/99 z 14 stycznia 1999r.

Zadania własne Powiatu a także z zakresu administracji rządowej realizuje na podstawie ustaw:

1. Z dnia 29 listopada 1990 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 1998r. Nr 64, poz. 414, Nr 106, poz. 668, Nr 117, poz.756, Nr162, poz.118 i 1126 oraz z 1999r Nr 20, poz.170, nr79, poz. 885 i Nr 90, poz.1001).
2. z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 176 z późn. zm.),
3. z dnia 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. Nr 111, poz. 535 z późn. zm.).

Zespół merytorycznych pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie składa się z **6 osób**, realizujących ustawowe zadania z zakresu pomocy społecznej należące do kompetencji Powiatu.

Nadzór nad funkcjonowaniem rodzin zastępczych

Zadanie zorganizowania opieki nad dzieckiem poprzez umieszczenie go w rodzinie zastępczej jest zadaniem z zakresu administracji rządowej realizowanym przez powiat (art. 11a Ustawy o Pomocy Społecznej z dn. 29 listopada 1990r i z późniejszymi zmianami).

Rodzinom zastępczym udzielana jest pomoc pieniężna na częściowe pokrycie kosztów utrzymania umieszczonych w nich dzieci .

W roku 2000 funkcjonowało **108** rodzin zastępczych, którym udzielana była pomoc na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dzieci, przyznano zatem **1292** świadczeń dla **144** osób.

Na ten cel została przeznaczona dotacja celowa w rozdz. 8622 § 22 w kwocie **853.000** zł.

Wydatkowano kwotę **853.000** zł. z przeznaczeniem na:

- **39.530** zł. – pierwsza pomoc na zagospodarowanie dzieci przyjętych do rodziny zastępczej (19 dzieci);
- **16.644** zł. - pomoc pieniężna na usamodzielnienie w wysokości 300% podstawy dla 4 wychowanków rodzin zastępczych;
- **3.260** zł. – na kontynuację nauki dla 2 wychowanków rodzin zastępczych;
- **698** zł. – pomoc przyznana dla 3 rodzin na skutek wypadków losowych;
- **11.197** zł. – na szkolenia rodzin zastępczych już funkcjonujących i kandydatów do pełnienia zadań pogotowia rodzinnego;
- **2.705** zł. - na wynagrodzenia dla rodzin pełniących zadania pogotowia rodzinnego;
- **778.966** zł. – comiesięczna pomoc dla rodzin zastępczych.

W ubiegłym roku założono **16** nowych rodzin zastępczych, w tym:

- **14** rodzin spokrewnionych i nie spokrewnionych,
- **2** rodziny pełniące zadania pogotowia rodzinnego.

Główne przyczyny umieszczania dzieci w rodzinach zastępczych i skalę tego zjawiska ilustruje poniższa tabela:

Tabela 1

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin
Sieroctwo	44
Bezdomność	3
Bezrobocie	4
Długotrwała choroba	8
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gosp. domowego	29
Alkoholizm	14
Narkomania	3
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	3

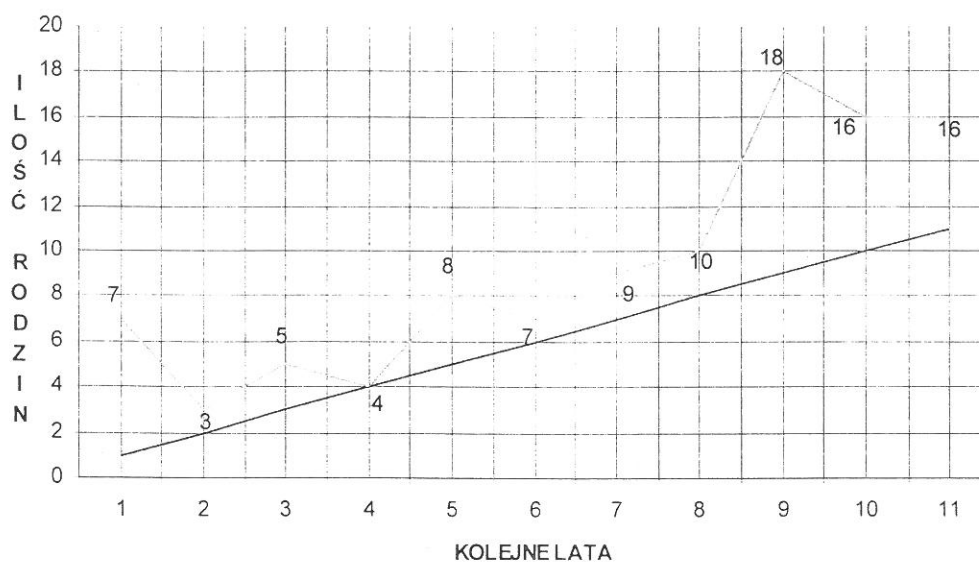
Jak widać głównymi przyczynami oderwania dzieci od rodziny biologicznej są:

- potrzeba ochrony macierzyństwa,
- alkoholizm,
- bezrobocie
- sieroctwo.

Nie uwzględniono tu ubóstwa, które jest równie częste, a które wynika z rosnącego bezrobocia i pociąga za sobą szereg drastycznych skutków jak niezaradność życiową, alkoholizm, dysfunkcyjność i rozpad rodziny.

W ostatnich latach obserwujemy wzrost ilości rodzin zastępczych, co dobrze obrazuje wykres sporządzony na podstawie informacji z ostatnich dziesięciu lat.

WZROST LICZBY RODZIN ZASTĘPCZYCH W LATACH 1990-2000

1990 - 1	1993 - 4	1996 - 7	1999 - 10
1991 - 2	1994 - 5	1997 - 8	2000 - 11
1992 - 3	1995 - 6	1998 - 9	

Jak wynika z powyższej statystyki Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie podjęło zadania z zakresu reformy w opiece nad dzieckiem, zmierzające do zamiany opieki instytucjonalnej na rodzinną opiekę zastępczą. Powiat Białogardzki jako pierwszy w Województwie Zachodniopomorskim powołał Pogotowia Rodzinne będące formą profesjonalnej opieki zastępczej.

Utworzyliśmy 2 pogotowia rodzinne, które zostały przeszkolone i zakwalifikowane do pełnienia tej roli przez specjalistów z Ośrodka Adopcyjnego jak i Towarzystwa Przyjaciół Dzieci.

Należy stwierdzić, że rodziny, które pełnią zadania pogotowia rodzinnego wywiązują się ze swoich zadań znakomicie, realizując w pełni ideę tego przedsięwzięcia. Pracują z rodziną biologiczną dziecka aby znaleźć wyjście z sytuacji kryzysowej, pomagają jej w znalezieniu pracy, remoncie mieszkania itp.

Praca ta zaowocowała już w przypadku trójki dzieci przywróceniem ich rodzinom biologicznym, natomiast jedna dziewczynka znalazła nową i na stałe rodzinę zastępczą.

W stosunku do dzieci, natomiast, odrabiają zaległości w organizowaniu pomocy specjalistycznej, medycznej, pedagogicznej, psychologicznej i innych.

Korzystają z porad specjalistów zatrudnionych w PCPR. Uczestniczą w zajęciach stworzonej dla nich grupy wsparcia.

Naszą uwagę przyciąga także sytuacja spokrewnionych rodzin zastępczych.

W kolejnym roku sprawowania opieki i nadzoru przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Białogardzie zorganizowano na rzecz opiekunów pełniących rolę rodziców zastępczych szkolenie mające na celu stworzenie lepszych warunków do rozwoju powierzonych tym rodzinom dzieci. Zakres zagadnień obejmował : zagadnienia prawne, interesujące opiekunów dzieci, prawidłową komunikację w relacjach rodzic – dziecko, nabycie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach trudnych, rozwiązywania konfliktów pomiędzy rodzicami a dziećmi.

Sytuacja dziecka w rodzinie spokrewnionej, choć nie dotyczy to ogółu rodzin bo wiele z nich wywiązuje się właściwie ze swojej roli, przedstawia się niekorzystnie wtedy kiedy brak jest jakichkolwiek dochodów uzyskiwanych przez jego opiekunów, zwłaszcza gdy rodzina naturalna z problemem alkoholowym mieszka razem, lub jest w zażyłym kontakcie a jedynym źródłem dochodu jest pomoc finansowa wypłacana na dziecko z tytułu rodziny zastępczej. W efekcie pieniądze te w nikłym stopniu są przeznaczone na potrzeby dziecka a dla całej rodziny okazują się zbawiennym sposobem na życie.

Właśnie w takich sytuacjach ważny jest bezpośredni kontakt z rodziną zastępczą, rozeznanie potrzeb i problemów, poradnictwo i pomoc w ich rozwiązywaniu. W tym celu przynajmniej dwa razy w roku pracownik socjalny PCPR spotyka się z rodziną w środowisku. Jednocześnie współpraca z innymi powołanymi do opieki instytucjami pomocowymi tzn. Miejskimi i Gminnymi Ośrodkami Pomocy Społecznej kontrolującymi sytuację w środowisku oraz z pedagogami szkolnymi na co dzień przebywającymi z dziećmi sprawia, że możemy ingerować w sytuacjach kryzysowych. W przypadku rażących zaniedbań, braku efektów pracy nad rodziną i krzywdy dzieci PCPR podejmuje wspólne działania z Sądem Rejonowym w celu poprawy zaistniałej sytuacji tj. zmiany rodziny.

Informacja z realizacji zadań opiekuńczo-wychowawczych

W związku z zapewnieniem opieki i wychowania dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodziców Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Białogardzie w roku 2000 umieściło w różnego typu placówkach 35 dzieci na terenie pięciu powiatów, **stanowi to o dwadzieścioro dzieci mniej niż w roku ubiegłym, i jest bezpośrednią konsekwencją rozwoju rodzinnej opieki zastępczej na terenie Powiatu Białogardzkiego.** Dotyczy to w szczególności:

- Domów Dziecka- 19 dzieci
- Pogotowia Opiekuńczego- 10 dzieci
- Młodzieżowych Ośrodków Wychowawczych – 2 dzieci
- Specjalnych Ośrodków Szkolno-Wychowawczych- 2 dzieci
- Ośrodka Socjoterapii - 1 dziecko
- Domu Pomocy Społecznej- 1 dziecko

Prawie połowa umieszczonych dzieci (16) znalazła opiekę i schronienie w Domu Dziecka w Białogardzie. Większość z nowo przyjętych pochodzi z terenu naszego powiatu (10). Wszyscy podopieczni zostali przyjęci na podstawie postanowienia Sądu.

W ramach pomocy i integracji ze środowiskiem osobom opuszczającym placówki opiekuńczo-wychowawcze Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w ubiegłym roku usamodzielniało siedmioro wychowanków Domu Dziecka i jednego wychowanka Rodzinnego Domu Dziecka. W związku z tym podjęliśmy następujące działania:

1. Wypłata pomocy pieniężnej na usamodzielnienie 6 wychowankom w tym: 3 świadczenia w wysokości 4.161,00 zł. oraz 3 świadczenia w wysokości 5.548,00 zł.
2. Wypłata pomocy pieniężnej na zagospodarowanie w formie rzeczowej – 3 świadczenia w wysokości 4.161,00 zł. oraz 1 w wysokości 3.224,00 zł.
3. Wypłata comiesięcznej pomocy na kontynuację nauki 2 osobom na łączną kwotę: 2. 892,05 zł.
4. Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych.
W wyniku działań podjętych przez placówki opiekuńczo-wychowawcze, przy współudziale PCPR czterech wychowanków otrzymało mieszkania, dwóch zostało wpisanych na listę oczekujących na przydział w roku 2001 i 2005. Do tego czasu jeden z chłopców mieszka u matki, zaś drugi otrzymał możliwość zamieszkania w internacie Zasadniczej Szkoły Zawodowej w Białogardzie.
5. Za pośrednictwem PCPR usamodzielnieni wychowankowie zostali objęci pomocą socjalną w miejscu zamieszkania. Część z nich otrzymała dodatki mieszkaniowe, do chwili obecnej korzystają z poradnictwa PCPR.
Pod nadzorem opiekuna, pracownika socjalnego, pracownika PCPR, zgodnie z indywidualnym planem usamodzielnienia odpowiednio wykorzystali środki przeznaczone na zagospodarowanie.
6. Pomoc w uzyskaniu zatrudnienia- w przypadku wychowanków wyrażających chęć podjęcia pracy Dom Dziecka oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie nawiązały współpracę z Powiatowymi Urzędami Pracy. Wspólne starania zaowocowały możliwością odbycia stażu i zatrudnienia interwencyjnego.
7. W związku z realizacją zadania związanego z organizowaniem mieszkań chronionych – art. 10a ust.1 ustawy o pomocy społecznej w roku 2000 wyremontowano jedno mieszkanie, w którym znalazła schronienie wychowanka Domu Dziecka.

Rehabilitacja zawodowa i społeczna

Rehabilitacja społeczna

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Białogardzie realizuje zadania zlecone przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych mające za zadanie pomóc i usprawnić życie wielu osobom niepełnosprawnym jak i ich rodzinom, są to:

1). Turnusy rehabilitacyjne

W roku 2000 złożono 150 wniosków na dofinansowanie turnusów w tym 25 dzieci i młodzieży.

- Plan w roku 2000 na dofinansowanie turnusów dla osób dorosłych wynosił 42.325,00zł
- Plan w roku 2000 na dofinansowanie turnusów dla dzieci i młodzieży wynosił 18.919,00zł.

Wyplacono dofinansowanie w wysokości 53.026,00zł w tym:

- dorośli 41.992,00zł
- dzieci 11.034,00zł

Należy zaznaczyć, że w Powiecie Białogardzkim jest skromne zainteresowanie turnusami dla dzieci. Rodzice rezygnują z dofinansowania po zapoznaniu się z całościowymi kosztami pobytu dziecka i opiekuna na turnusie.

2). Bariery funkcjonalne (architektoniczne i w komunikowaniu)

W roku 2000 Centrum wycofało się z realizacji zadań w sprawie likwidacji barier architektonicznych ze względu na wysokie koszty jakie należy ponieść i znikome środki finansowe przyznane przez PFRON na ten cel. Dlatego Centrum dofinansowało głównie założenie i instalację telefonów.

- Plan w 2000r. dla osób dorosłych wynosił 13.125,00zł.
- Plan w 2000r. dla dzieci i młodzieży wynosił 6.619,00 zł.

Wydano ogółem 19.608 w tym:

- osoby dorosłe 13.117,00 zł
- dzieci 6.491,00 zł

Bez wątpienia środki na usuwanie barier architektonicznych są niewystarczające. Życzeniem Rady Powiatu jest zwiększenie środków na realizację tego zadania wyrazem tego jest umieszczenie tego zdania w trzyletnim harmonogramie prac związanych z programem DOMINO.

3). Dofinansowanie środków pomocniczych i przedmiotów ortopedycznych

Plan w 2000r. na osoby dorosłe wynosił 17.819,00 zł. Wydano 17.819,00 zł.

Plan w 2000r. na dzieci i młodzież wynosił 9.707,00 zł. Wydano 9.707,00 zł.

Dla wielu osób niepełnosprawnych środki tego programu pomagają w zakupie często niezbędnego do funkcjonowania sprzętu.

Zespół Powiatowego Centrum jest wyrazicielem zdania osób potrzebujących, że program ten jest bardzo potrzebny a PFRON znajdzie na to niezbędne środki w latach następnych.

4). Warsztaty Terapii Zajęciowej.

W roku 2000 WTZ w Białogardzie otrzymały dofinansowanie w kwocie 349.987,00 zł.

W Warsztatach uczestniczy 25 osób. Działają tam pięknie wyposażone pracownie :

Introligatorska, wikliniarska, rękodzielnicza, komputerowo - plastyczna, gospodarstwa domowego. . Zajęcia w pracowniach przebiegają w sposób zindywidualizowany w

zależności od możliwości i zainteresowań uczestników ponieważ rehabilitacja przebiega w oparciu o indywidualne programy rehabilitacji zmierzające do poprawy funkcjonowania i rozwoju każdego uczestnika.

Istnieje także pięknie wyposażona sala rehabilitacyjna gdzie ćwiczą codziennie uczestnicy warsztatów.

Jak potrzebna jest ta forma rehabilitacji nie trzeba nikogo przekonywać. Osoby niepełnosprawne z upośledzeniem umysłowym zyskują dzięki temu możliwość prawdziwej integracji ze środowiskiem. Dokonuje się tam prawdziwa rehabilitacja ruchowa, psychiczna i społeczna. Niepokoi fakt, że wskaźnik kosztów na jednego uczestnika pozostanie od trzech lat na tym samym poziomie i wyniesie w roku 2002 - 1.173

Ilość miejsc w takim warsztacie jest ograniczona i dlatego bardzo radośnie w naszą rzeczywistość wpisuje się fakt, że na terenie Karlina z woli władz samorządowych Miasta i Gminy a także przy pomocy Oddziału Wojewódzkiego PFRON powstały Nowe Warsztaty Terapii Zajęciowej gdzie także znalazło swoje miejsce 25 osób.

Podobnie jak w istniejących warsztatach funkcjonuje tu 5 pracowni a ponadto powstaje Ośrodek Rehabilitacji, w którym znajdują opiekę rehabilitanta uczestnicy warsztatów.

Rehabilitacja zawodowa

Otrzymane środki na realizację zadań z Art.26 i 27 Ustawy wynosiły łącznie - **1.089,459 zł.** Dzięki tym środkom stworzono **37 stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych.**

Rehabilitacja zawodowa 2000 rok

Art. 26 Zwrot kosztów organizacji nowych stanowisk	Złożone wnioski kwota zł	Środki wg planu zł	Zawarte umowy kwota zł	Ilość stanowisk
	660.498	389.180	389180	15
Art. 26 Zwrot kosztów wynagrodzeń i składek na ubezpieczenie społeczne	Umowy zawarte w 1999 roku i wcześniej		Umowy zawarte w 2000 roku	
	Środki planu	wg Środki wydatkowane	Środki planu	wg Środki wydatkowane
	391.232	296.673	31.436	12.861
Art.27 Refundacja wynagrodzeń	Umowy zawarte w 1999 roku			
	Środki planu	wg Środki wydatkowane		
Art.38 i 40 Zobowiązania dotyczące szkoleń osób niepełnosprawnych	Środki planu	wg Środki wydatkowane		
	12.342	12.336		

Środki wydatkowane łącznie z Art.26 i 27 wynoszą : 976.237 zł.

Różnica między kwotą otrzymaną a wydawaną wynosi 113.222 zł i jest uwarunkowana następująco :

- Art. 26, Kwota 99.000 zł. nie została wypłacona z powodu nie wywiązania się wnioskodawcy w 1999r. z zawartej umowy. Jednakże PFRON wyraził zgodę na realizację tej umowy w roku 2000.
- Wycofany 1 wniosek w dniu 15.12.1999r. na kwotę 12.297,00 zł.
- Art. 27, na złożenie 2 wniosków na łączną kwotę 141,300 zł. nie zostały zawarte umowy z powodu niedostarczenia wszystkich wymaganych załączników, oraz braku środków na pokrycie zobowiązań.

Realizację tych wniosków przesunięto na 2001 rok.

- Refundacja wynagrodzeń

Zwrot kosztów wynagrodzeń i składek na ubezpieczenie społeczne.

Kwota wypłacana pracodawcom **150.792 zł.**

Zobowiązania wynikające z refundacji nie wypłaconych w 1999 roku refundacji za miesiąc grudzień, które były wypłacane w miesiącu styczniu wynosi **37.625 zł.**

Kwota otrzymana **190,647 zł.** Różnica między sumą kwot wypłaconych w 1999 roku i zobowiązań za miesiąc grudzień a kwotą otrzymanych wynosi 2.230 zł. Spowodowana jest niewykorzystaniem przez pracodawców kwoty przysługującej w umowach zawartych w 1999 roku.

- Pożyczki na rozpoczęcie działalności gospodarczej art. 12.

Środki otrzymane wynosiły - 99.761 zł.

Złożono 3 wnioski na łączną kwotę **95.000 zł.**

Zawarto 2 umowy i wypłacono środki w kwocie **75.000 zł.**

Nie został zrealizowany 1 wniosek z powodu rezygnacji wnioskodawcy.

PROGRAM USŁUG TRANSPORTOWYCH DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Dzięki pomocy władz powiatu i środkom PFRONU, udzielonym w ramach programu specjalnego w grudniu, 1999r rozpoczął działalność Program Usług Transportowych dla Osób Niepełnosprawnych. Koncepcja uruchomienia lepszego transportu wyrosła z potrzeb i oczekiwań osób niepełnosprawnych. Program ten skierowany jest nie tylko do osób z orzeczoną grupą inwalidzką, ale także dla osób czasowo unieruchomionych, które w danym czasie potrzebują pomocy. Z transportu korzystają również dzieci które uczęszczają do Szkoły Specjalnej.

Grupa tych osób objętych tego typu pomocą systematycznie się powiększa. Program usług transportowych na rzecz osób niepełnosprawnych obejmuje swoim zasięgiem mieszkańców naszego powiatu.

Na potrzeby tego programu w roku 1999 zostały przekazane następujące środki, zwiększające budżet Centrum :

PFRON - **92.000 zł**

ZARZĄD POWIATU - **45.525 zł**

Natomiast w roku 2000, program był w całości finansowany z budżetu powiatu i jego koszt wynosił **137.310, - zł.**

Informacja o współpracy Powiatowego Centrum z innymi instytucjami

1). Szkoły Podstawowe i Gimnazja.

To tutaj bardzo często pojawia się sygnał alarmujący o problemach rodzinnych, zaniedbaniu dzieci czy przypadkach przemocy. W takich sytuacjach podejmowane są natychmiastowe działania tj. wizytacja w środowisku, praca z rodziną, poradnictwo, próby przekonania o konieczności udania się do poradni psychologiczno-pedagogicznej czy podjęcia leczenia z nałogu. Kroki takie niejednokrotnie są konfrontowane z pedagogiem szkolnym czy psychologiem.

2). Miejskie i Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej.

PCPR uzyskuje tu niezwykle cenne informacje, gdyż najczęściej rodziny wymagające zainteresowania z naszej strony należą do środowisk bezrobotnych, dotkniętych problemami społecznymi i korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.

3). Policja.

Komenda Powiatowa Policji w Białogardzie udzieliła informacji w sprawie wykroczeń popełnionych przez nieletnich. Statystyki w tej sprawie przedstawiają się następująco:

Zanotowano 27 wykroczeń gdzie sprawcami okazały się osoby nieletnie.

Wykroczenia popełniane przez nieletnich to: art. 51§1 kw - 2 czyny, art. 66§1 kw - 1 czyn, art. 82§1 kw - 1 czyn, art. 86§1 kw - 1 czyn, art. 87§1 kw - 1 czyn, art. 91§1 kw - 1 czyn, art. 94§1 kw - 4 czyny, art. 119§1 kw - 12 czynów, art. 124§1 kw - 3 czyny, art. 141 kw - 1 czyn. Najczęściej popełnianym wykroczeniem przez nieletnich to drobne kradzieże sklepowe, zniszczenia mienia jak również stwarzanie zagrożenia w ruchu drogowym. Zanotowano **9 sprawców**, którzy nie ukończyli 13 roku życia oraz **29 sprawców** pomiędzy 13 a 17 rokiem życia. Natomiast w pierwszej połowie 2000 roku sporządzono 15 wystąpień w sprawie wykroczeń popełnianych przez nieletnich m.in. z art. 65§1, 76, 82§1, 86§1, 87§2, 94§1, 97, 119§1, 124§1 kw. Wystąpienia kierowane były na 18 nieletnich. 4 wykroczenia popełnione przez nieletnich były pod wpływem alkoholu i kierowane wystąpienia były ze zwróceniem szczególnej uwagi na ten fakt (były to wykroczenia dot. kradzieży sklepowej - z art. H9§1 kw, kierowania pojazdem pod wpływem alkoholu - art. 87§2 kw, nieostrożne obchodzenie się z ogniem - art. 82 § 1 kw, zniszczenie mienia - ogrodzenia - art. 124§1 kw).

Przestępstwa popełniane przez nieletnich w 2000 roku

ROK 2000	
Czyny nieletnich	Nieletni sprawcy
92	34

Najczęściej popełniane przestępstwa to:

2000 ROK	
Artykuł	Ilość czynów
157§1 kk	3
157§2 kk	1
158§1 kk	2
178§1 kk	
190§1 kk	3
197§1 kk	

200§1 kk	1
217§1 kk	2
278§1 kk	5
279§1 kk	16
280§1 kk	2
282 kk	55
288§1 kk	1
292§1 kk	1
Art. 46 Ustawy nark.	
Łącznie	92

W 2000 roku KPP w Białogardzie zanotowała; 13 ucieczek z Domu Dziecka w Białogardzie, 5 ucieczek z domu rodzinnego, 25 osób zatrzymano w Białogardzie na ucieczce z domów rodzinnych. Ośrodków szkolno - wychowawczych. Domów Dziecka - nie będących mieszkańcami Białogardu, 35 osób zatrzymano w Białogardzie przebywających na ucieczce bądź też na nie powrocie z przepustki czy też udzielonego urlopu - mieszkańców Białogardu i okolic. KPP Białogard w roku 2000 wykonała **44 konwoje** nieletnich do Policijnej Izby Dziecka w Koszalinie oraz **14 konwój i** nieletnich do Pogotowia Opiekuńczego i innych Ośrodków Szkolno - Wychowawczych.

4).Sąd Rejonowy w Białogardzie.

Współpraca z tą instytucją jest nieodzowna ze względu na funkcję PCPR pośredniczącą między środowiskiem silnie zdemoralizowanym często będącym w konflikcie z prawem a wymiarem sprawiedliwości. W przypadku placówek opiekuńczo-wychowawczych kontakt ten w dużej mierze ogranicza się do wykonywania postanowień i wyroków tj. skompletowania dokumentacji, wyszukania miejsca w placówce o określonym profilu. Następnie informacja i skierowanie przekazywane są do Sądu z wnioskiem o doprowadzenie nieletniego.

Ze względu na brak wiadomości o ucieczkach nieletnich, zmianie miejsca pobytu, czy innych problemach konieczny jest codzienny kontakt z kuratorami. Współpraca ta jest nieoceniona również w przypadku całej procedury zmiany postanowienia tj. zmiany profilu placówki lub powrotu do rodziny. Jest to najczęściej inicjatywa dyrekcji placówki, pedagoga szkolnego czy rodziny. W takich sytuacjach, po zasięgnięciu opinii w szkole, PPP i innych źródłach oraz po rozeznaniu sytuacji rodzinnej PCPR integruje działanie pomocnych instytucji.

5).Poradnia psychologiczno-pedagogiczna.

Współpraca dotyczy wymiany informacji na temat dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych i kierowania ich po pomoc zarówno w zakresie działań diagnostycznych jak i terapeutycznych. Specjaliści działający w Poradni

6).Dyrektorzy placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Kontakt pracownika PCPR z nieletnim nie kończy się na doprowadzeniu nieletniego do placówki. Staramy się przez cały czas uzyskiwać informacje o zachowaniu, postępach i procesie resocjalizacji. Bardzo często w tym czasie PCPR staje się łącznikiem między dzieckiem i rodzicami. Podejmowane są wówczas kroki mające na celu przywrócenie równowagi w rodzinie z jednej strony umożliwiające powrót dziecka, zaś z drugiej zapobieganie powtórzeniu dramatu pozostałych dzieci.

7).Inne Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie.

Aktualnie dużym problemem jest niedostateczna ilość miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych dlatego współpraca z innymi Centrami umożliwi pozyskanie potrzebnego dla wychowanka miejsca.

8.)Ochotnicze Hufce Pracy.

Niejednokrotnie nauka w OHP okazuje się optymalnym rozwiązaniem dla małoletnich zagrożonych postępującą demoralizacją. Umożliwia m.in. oderwanie od niekorzystnego wpływu środowiska, zdobycie zawodu, pracę w zespole, pozyskanie prawidłowych wzorców funkcjonowania. Pewien problem stanowi zawyżenie limitu wieku młodzieży przyjmowanej do OHP od osiemnastego roku życia. Jednak w szczególnych przypadkach, za zgodą Sądu i przy dobrej współpracy możliwe jest opracowanie wspólnej strategii w celu polepszenia sytuacji nieletniego.

8.)Ośrodek Adopcyjno-Opiekuńczy.

Od początku działalności PCPR współpracuje z Ośrodkiem Adopcyjno-Opiekuńczym. Ma to na celu szybki przepływ informacji o możliwości adopcji lub utworzenia rodziny zastępczej, a tym samym skrócenie pobytu dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

Interwencja kryzysowa

Zadanie dotyczące Interwencji Kryzysowej zostało przekazane przez Powiat Białogardzki Stowarzyszeniu Przeciwdziałania Patologii Społecznej Promocji Zdrowia i Zachowań Proekologicznych.

Ośrodek Interwencji Kryzysowej działa przy Stowarzyszeniu od grudnia 1999r. Zapewnia opiekę całodobową.

Od początku istnienia Ośrodka skorzystały z tej formy pomocy:

- 45 kobiet , i 97dzieci.

Przygotowano również pokój dla osób bezdomnych – do tej pory przebywało tam już 45 bezdomnych. Osoby przebywające w Ośrodku mają prawo do miejsca noclegowego z czystą bielizną pościelową oraz możliwość zaspokojenia podstawowych potrzeb higienicznych.

Ośrodek zapewnia :

- możliwość korzystania z kuchni,
- środki czystości i higieny osobistej,
- osobom najbardziej potrzebującym skromne posiłki, przygotowywane przez opiekunki.

W Ośrodku zorganizowano dwukrotnie wieczerzę wigilijną dla osób samotnych i chorych z Powiatu Białogardzkiego uczestniczyło w niej ok. 80 osób, w tym osoby przebywające w Ośrodku.

SYNTEZA ZAKRESÓW DZIAŁANIA I OKREŚLENIE KIERUNKÓW ROZWOJU

Czynniki wewnętrzne	Mocne strony	Słabe strony
Czynniki zewnętrzne	<p>1. Zasoby ludzkie – grono wysokokwalifikowanych specjalistów:</p> <ul style="list-style-type: none"> -pedagogów -prawników -psychologów <p>2. Sieć współpracy złożona z instytucji współdziałających przy rozwiązywaniu problemów dziecka i rodziny :</p> <ul style="list-style-type: none"> - PCPR - Stowarzyszenie Przeciwdziałania Patologii Społecznej : Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Zespół ds. wspierania rodziny - Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna - Wydział Rodzinny Sądu Rejonowego (sędziowie i kuratorzy) - Miejskie i Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej - Wolontariusze – przedstawiciele kościołów i związków wyznaniowych <p>3. Przychyłność władz – Radnych Powiatu Białogardzkiego</p>	<p>1. Niedostateczna ilość środków w budżecie powiatu na obsługę przewidzianych zadań.</p> <p>2. Przy istnieniu profesjonalnej kadry zagrożenia dla współpracy płyną z mogących się ujawnić postaw rywalizacyjnych ze strony osób promujących siebie a nie koncentrujących się na rozwiązywaniu zadań.</p> <p>3. Partykularyzm interesów podmiotów uczestniczących w realizacji zadań strategii</p> <p>4. Nieumiejętność rozwiązywania ewentualnie rodzących się konfliktów poprzez stosowanie kompromisów i sztuki negocjacji.</p> <p>5. Przechodzenie konfliktów interesów w konflikty personalne.</p>
<p>Szanse : 1. Dobra współpraca z instytucjami :</p>		

<ul style="list-style-type: none"> - Biurem Rzecznika Praw Dziecka - Wydziałem Spraw Społecznych Urzędu Wojewódzkiego Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych <p>2. Zabezpieczenie środków w postaci dotacji na następujące programy i projekty :</p> <ul style="list-style-type: none"> - DOMINO - (program trzyletni) - Ośrodek Wsparcia Dziennego Dla Osób z zaburzeniami psychicznymi 		
<p>Zagrożenia :</p> <p>Zatrzymanie zaplanowanych dotacji na realizację zapisanych w strategii zadań</p>		

2.1. CELE STRATEGICZNE

- 1). Utworzenie warunków dla wczesnego rozpoznania kryzysu rodziny.
- 2). Zaktywizowanie środowisk i służb społecznych mogących udzielić wsparcia i zatrzymać kryzys – poprzez system szkoleń.
- 3). Zmiana mentalności – poprzez szeroko zakrojone działania szkoleniowe.

2.1.1. CELE OPERACYJNE

- 1). Rozbudowa rodzinnej opieki zastępczej.
- 2). Powołanie i sukcesywne rozszerzanie obszarów współpracy Zespołu ds. Wspierania Dziecka i Rodziny.
- 3). Powołanie Placówki Resocjalizacyjnej dla dzieci i młodzieży z zaburzeniami zachowania w Podborsku.

- 4). Restrukturyzacja Domu Dziecka – Powołanie Środowiskowej Placówki Socjalizacyjnej - „Dom pod Świerkiem”.
- 5). Stworzenie Powiatowego Programu Ochrony Dziecka przed Przemocą.
- 6). Utworzenie Wioski Dziecięcej
- 7). Opieka nad osobami niepełnosprawnymi w ramach programów stałych i celowych (DOMINO) refundowanych ze środków PFRON.
 - a). Rozbudowa bazy Domu Pomocy Społecznej dla Osób Starych i Przewlekłe Chorych.
- 8). Adaptacja pomieszczeń na rzecz Dziennego Ośrodka Wsparcia dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi.
- 9). Realizacja Programu Przeciwdziałania Uzależnieniom i Patologii Społecznej w Powiecie Białogardzkim.
- 10). Realizacja Programu Szkoleń Kadr Pomocy Społecznej

II. ROZDZIAŁ

KIERUNKI ZMIAN W OPIECE NAD DZIECKIEM I RODZINĄ

Przyjęte przez Reformę Opieki nad dzieckiem założenia najogólniej dałoby się sprowadzić do kilku zasadniczych stwierdzeń, które jednocześnie stanowią prerogatywy dla podejmowanych przez odpowiednie służby działań.

Odnosi się to do następujących zagadnień:

- Przywrócić odpowiedzialność za wychowanie dzieci rodzicom przy niezbędnym wsparciu państwa, zgodnie z zasadą pomocniczości.
- Oddać poczucie wpływu na rozwój swych dzieci rodzicom nawet wtedy, gdy rodzina znajduje się w kryzysie – udzielając jej niezbędnego wsparcia.
- Uczynić dzieci podmiotami działań służb odpowiedzialnych za udzielanie pomocy - dać im możliwość decydowania o swoim losie.

Najlepiej te założenia wypełniają takie działania, których środek ciężkości umocowany jest w różnych formach zastępczej opieki rodzinnej.

Sprawna realizacja opisanych kierunków zmian będzie możliwa dzięki współpracy wszystkich podmiotów zaangażowanych w pomoc dziecku i rodzinie.

W tym celu działające instytucje powinny stworzyć **sieć współdziałania** dzięki której zaistnieje pełna wymiana informacji.

Programy działania:

Zadanie 1.A

ROZWÓJ RODZINNEJ OPIEKI ZASTĘPCZEJ W POWIECIE BIAŁOGARDZKIM

Dzieci trafiają do rodzin zastępczych najczęściej na skutek poważnych zaniedbań, jakich doświadczyły w rodzinie własnej. Mimo coraz większej świadomości o negatywnym wpływie umieszczenia poza domem na rozwój dziecka, środek ten jest nadal wykorzystywany, przynajmniej okresowo, w celu zapewnienia dziecku bezpiecznego środowiska wychowawczego i umożliwienia mu powrotu do zmienionego systemu rodzinnego.

Określenie „rodzina zastępcza”, które przyjęło się w Polsce jeszcze przed wojną, choć nie brzmi zbyt zręcznie, na trwałe weszło do pedagogicznego słownictwa. Coraz częściej natomiast unika się terminu „rodzice zastępczy” na korzyść „opiekunów” sprawujących funkcję rodziny zastępczej. Dobitnie oddaje to zmianę w postrzeganiu roli rodziny zastępczej, która chroni i wspiera tożsamość dziecka przyjętego pod opiekę i nie tyle „zastępuje”, co „uzupełnia” i wspiera jego rodzinę naturalną.

Chociaż podstawowym obowiązkiem rodziny zastępczej jest zaspakajanie potrzeb dziecka przyjętego pod opiekę, właściwym celem jej działania jest przywrócenie mu stabilnego domu. Rodzina zastępcza, bardziej niż ktokolwiek inny, jest w stanie pomóc rodzicom dziecka w odzyskaniu przez nich zdolności do pełnienia funkcji rodzicielskich.

Rodzina zastępcza z natury rzeczy jest rozwiązaniem „tymczasowym” i dziecko w niej przebywające doświadcza tymczasowości i niepewności co do własnego losu, przy silnej potrzebie emocjonalnej stabilności i spójności. Zatem w opiece zastępczej powinno się unikać tymczasowości i przypadkowości. Zobowiązania rodziny zastępczej muszą być jasno określone. Nie zawsze musi to być opieka długoterminowa, wiele dzieci potrzebuje bowiem tylko opieki okresowej. Obowiązki rodziny zastępczej będą więc zróżnicowane w zależności

od jej charakteru i potrzeb danego dziecka. Opiekunowie muszą znać cele interwencji i uświadomić sobie, w jakim kierunku ona zmierza. Niezbędna jest ich współpraca z instytucjami i specjalistami odpowiedzialnymi za decyzję dotyczące dziecka. Stąd coraz częściej mówi się o potrzebie starannej kwalifikacji i specjalistycznego przygotowania rodzin zastępczych. Oczekuje się, że rodziny zastępcze będą raczej partnerami niż klientami służb społecznych. Wykwalifikowane rodziny zastępcze stanowią szczególną szansę dla dzieci poważnie zaniedbanych wychowawczo i zdrowotnie.

Aktualnie na terenie powiatu Białogardzkiego funkcjonuje **110** rodzin zastępczych, w których umieszczono wykonując postanowienie sądu **144** dzieci. Należy tu zaznaczyć, że liczby te systematycznie rosną, co wskazuje na skalę zjawiska.

Powiat Białogardzki, jak zostało wcześniej wykazane jest dość specyficzny ze względu na wysoki poziom bezrobocia (ponad 30%), w związku z tym skala zjawisk patologicznych dotyczących rodzinę jest również dość duża. Niestety ze względu na ubóstwo, alkoholizm, bezdomność i przemoc w rodzinie dużo dzieci trafia do rodzin zastępczych lub do Domu Dziecka w Białogardzie.

Zdając sobie sprawę z wagi problemu i w oparciu o zgłaszających się potencjalnych kandydatów mamy zamiar utworzyć **kolejne Pogotowia Rodzinne**.

Osobom pełniącym funkcję opiekunów a także ich bliskim zostanie zaproponowany udział w specjalistycznym szkoleniu celem przygotowania ich do pełnienia tej niezwykle pożądanej społecznie roli. Po uzyskaniu świadectw kwalifikacyjnych staną się gotowi do przyjęcia dzieci, które tym samym nie będą musiały trafić do opieki instytucjonalnej. Ponadto będą dalej korzystać z porad specjalistów zatrudnionych w PCPR, Poradni Pedagogiczno-Psychologicznej, specjalistów Zespołu ds. Opieki nad Dzieckiem i Rodziną i Ośrodków Adopcyjno-Opiekuńczych. Uczestniczyć w zajęciach stworzonej dla nich grupy wsparcia.

W ramach rozbudowy rodzinnej opieki zastępczej zostaną utworzone następujące specjalistyczne formy świadczenia pomocy :

- **Pogotowia i rodziny zastępcze o profilu terapeutycznym**
- **Pogotowia i rodziny zastępcze o profilu rehabilitacyjnym**
- **Pogotowia i rodziny zastępcze pełniące rolę opieki dziennej lub tzw. opieki „dzielonej”, wspierającej rodzinę naturalną.**

W powyższych formach opieki zastępczej znajdą swoje miejsce dzieci specjalnej troski i zaniedbane wychowawczo.

Zdając sobie sprawę jak ważny jest bezpośredni kontakt z rodziną zastępczą i biologiczną, rozeznanie jej potrzeb i problemów, zakładamy **dalszy rozwój poradnictwa i rozszerzenie zakresu działania i czasu dostępności do usług specjalistycznych w Zespole ds. Wspierania Dziecka i Rodziny.**

Jednocześnie poszerzamy zakres działania **sieci współpracy** z innymi powołanymi do opieki instytucjami pomocowymi tzn. Miejskimi i Gminnymi Ośrodkami Pomocy Społecznej kontrolującymi sytuację w środowisku oraz z pedagogami szkolnymi na co dzień przebywającymi z dziećmi a także kuratorami mającymi nadzór nad rodziną znajdującą się w kryzysie. Współdziałanie to sprawi, że będziemy mogli ingerować w sytuacjach kryzysowych, działając przede wszystkim jako rzecznicy dziecka.

Instrumentem realizacji tego zadania będzie **wdrożenie procedury comiesięcznych spotkań „pomagaczy” działających w „sieci”.**

Obecnie Starostwo Powiatowe przygotowuje się do uruchomienia Rodzinnego Domu Dziecka na bazie istniejącego Pogotowia Rodzinnego. Rodzina ta bardzo zaangażowała się w przedsięwzięcie, remontuje i dostosowuje dom na potrzeby Rodzinnego Domu. Pragnie przyjąć do siebie piątkę rodzeństwa z Domu Dziecka w Białogardzie, z którą utrzymuje od pewnego czasu kontakty i bardzo się z nią zaprzyjaźniła. Dla tych dzieci jest to ogromna szansa, dzięki której będą mogły żyć i rozwijać się w prawdziwej rodzinie. Na realizację zadania potrzeba około 100 tys. zł. miesięcznie. Jednak środki uwarunkowane są wysokością dotacji.

ZADANIE 1. B

ZESPÓŁ DS. OPIEKI NAD DZIECKIEM

Został powołany po to, by wspierać rodziny znajdujące się w kryzysie.

Główne cele działania:

- Zapobieganie niedostosowaniu społecznemu dzieci i młodzieży.
- Pomoc dzieciom z rodzin dysfunkcyjnych.
- Uspołecznienie i uwrażliwienie dzieci.
- Rozwijanie zainteresowań i uzdolnień dzieci.
- Ochrona praw dzieci.
- Socjoterapia rodziny, psychoterapia.
- Ochrona praw rodziny i dzieci.
- Dożywianie dzieci i młodzieży.

Zasady udzielania pomocy:

- Na prośbę rodziców
- Na wniosek pracownika socjalnego, szkoły, sądu, pracownika PCPR, MOPS-u, GOPS-u
- Na prośbę osób indywidualnych.

Zadania zespołu

Diagnoza więzi emocjonalnych dzieci z rodzin zastępczych, pogotowia rodzinnego, rodzin będącym w kryzysie a także dorosłych i innych członków rodziny:

- 1) związki z rodzeństwem
- 2) związki z sąsiadami, przyjaciółmi
- 3) pomoc rodzinie zastępczej i rodzinom z pogotowia opiekuńczego w świadczeniu usług
- 4) poznanie rodziców dziecka, w tym:
 - uczuciowego i emocjonalnego zaangażowania w relacji z dzieckiem stosowanych technik wychowawczych
 - warunków mieszkaniowych, dochodów
 - poznanie sytuacji, która doprowadziła do separacji z dzieckiem
- 5). poznanie innych członków rodziny, którzy mogą mieć wpływ na dziecko i rodzinę.

Ostatecznym celem, który powinno się osiągnąć jest powrót dziecka do rodziny naturalnej, o ile jest to realne i możliwe. Warto w tym miejscu zaznaczyć, że osiągnięcie go, będzie możliwe jedynie przy współdziałaniu wszystkich służb pomocowych współpracujących z rodziną zastępczą i biologiczną.

Kadra i zespół

Nadzór nad funkcjonowaniem Zespołu sprawuje z ramienia Stowarzyszenia:

a) nadzór nad działalnością:

- Prezes
- Z ramienia powiatu – kierownik Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie

b) kadra odpowiedzialna za realizację:

- psycholog – wyższe magisterskie
- pedagog – wyższe magisterskie
- prawnik – wyższe magisterskie
- terapeuci – minimum wyższe zawodowe, dodatkowo staż pracy pedagogicznej.

Zakres kompetencyjny powołanego zespołu byłby dość szeroki. Jego działania koncentrowałyby się na problemach rodzin zastępczych, w szczególności zaś na wypracowaniu docelowego modelu tzw. „rodziny profesjonalnej”. Inicjatywa ta ma na celu w pierwszej kolejności usprawnienie działania rodzin zastępczych i pomoc rodzinom naturalnym w przezwyciężaniu problemów zagrażających ich dalszej egzystencji. Do szczególnych zadań zespołu należeć będzie m.in.:

- pomoc psychologiczna dla rodziców naturalnych, rodziców zastępczych oraz dzieci we wszelkich sytuacjach wymagających takiej pomocy;
- opracowanie i wdrożenie zasad pomocy materialnej dla rodzin naturalnych i zastępczych;
- rozwiązywanie problemów związanych z rozpadem rodzin naturalnych oraz wskazywanie najlepszych modeli wyjścia z zaistniałej sytuacji;
- rozwiązywanie problemów prawnych związanych z prawem do opieki nad dziećmi oraz zasad podziału majątku i problemów spadkowych;
- interwencje prawne i psychologiczne w sytuacjach nagłych;
- nadzór i kontrola sprawowane nad rodzinami zastępczymi oraz rodzinami naturalnymi w których istnieje zagrożenie praw dziecka.

Elementem niezwykle istotnie wpisującym się w logikę niniejszego zadania jest systematyczny rozwój już funkcjonującego Centrum Interwencji Kryzysowej. Rolą tego centrum jest interwencja w przypadkach nagłych w głównej mierze dotyczących przejawów dyskryminacji i przemocy w rodzinie. Centrum zapewnia przejściowe mieszkanie dla osób, których dalszy pobyt w domu mógłby stanowić zagrożenie dla zdrowia (dotyczy to przede wszystkim kobiet ulegających przemocy w domu).

Jest zatem ważne, aby Centrum posiadało niezbędne do dalszej egzystencji środki. Konieczne jest finansowanie zarówno kosztów materialnych utrzymania lokalu (mieszkań tymczasowych) jak i przede wszystkim kosztów osobowych. W chwili obecnej pracownicy socjalni i specjaliści pracują w Centrum niejednokrotnie na zasadach wolontariackich. Wydaje się, iż profesjonalny i nowoczesny system opieki społecznej musi opierać się o specjalistyczną kadre wynagradzana za określone działania

Za realizację zadania odpowiedzialny jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Szacuje się, iż łączne koszty roczne funkcjonowania Zespołu oraz Centrum, przy uwzględnieniu przede wszystkim kosztów osobowych wyniosą około 150.000 zł. rocznie. Nie należy w tym miejscu przesądzać, czy jest to kwota docelowa. Wydaje się, iż pełna weryfikacja będzie możliwa dopiero po kilku latach funkcjonowania Zespołu.

Założono wstępnie, iż zadanie będzie finansowane z budżetu powiatu, przy ewentualnym współfinansowaniu gmin (np. można przewidzieć zwolnienie od podatku od nieruchomości). Nie należy jednak docelowo wykluczać innych źródeł finansowania (zewnętrznych).

Łączne finansowanie z budżetu Powiatu: około 150.000 zł. rocznie. Działanie ciągłe.

W efekcie powinny zostać wyraźnie złagodzone negatywne skutki rozpadu rodzin naturalnych oraz stworzone optymalne warunki do opieki nad dziećmi. W konsekwencji może to prowadzić do mniejszej demoralizacji dzieci ze środowisk zagrożonych. Realizacja zadania jest nadzorowana przez Zarząd Powiatu

Zadanie 1.C

POWOŁANIE PLACÓWKI SOCJALIZACYJNEJ DLA DZIECI I MŁODZIEŻY Z ZABURZENIAMI ZACHOWANIA Z ODDZIAŁEM INTERWENCYJNYM

ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE :

Ośrodek Socjoterapii w Podbolesku, gm. Tychowo jest przeznaczony dla dzieci i młodzieży w wieku od 10-17 lat w normie intelektualnej, z zaburzeniami zachowania na podłożu emocjonalnym, niedostosowanej społecznie, zagrożonej uzależnieniami w stopniu utrudniającym jej realizację zadań życiowych bez pomocy specjalistycznej.

Zadaniem Ośrodka jest zapewnienie wychowankom specjalistycznej opieki profilaktyczno-wychowawczej, zmierzającej do eliminowania przyczyn występujących zaburzeń i przystosowania wychowanków do funkcjonowania w społeczeństwie.

Dla realizacji tych zadań zatrudnieni zostaną specjaliści

Psycholodzy, pedagodzy, terapeuci prowadzą zajęcia specjalistyczne w formie indywidualnej i grupowej terapii psychologicznej i socjoterapii, zajęcia wychowawcze, ustalają przyczyny i źródła zaburzeń w zachowaniu, współpracują ze wszystkimi pracownikami placówki w celu integracji oddziaływań, sprawują indywidualną opiekę nad wychowankami mającymi trudności w przystosowaniu się do życia w placówce.

Wychowawcy pracujący w Placówce prowadzą grupy liczące do 6 osób sprawują opiekę nad procesem terapii i wychowania, uczestniczą w opracowaniu i realizacji programów wychowawczo-terapeutycznych podejmują działania w celu przygotowania rodziny do powrotu wychowanka do domu lub wnioskuje do dyrektora o zapewnieniu innej formy pomocy np. umieszczenie w rodzinie zastępczej, placówce opiekuńczo-wychowawczej.

Opieka nad wychowankiem w ośrodku trwa w zasadzie do czasu osiągnięcia trwałych, pozytywnych zmian w jego zachowaniu świadczących o osiągnięciu celu wychowawczym i terapeutycznym.

CELE:

- 1) Zapewnienie opieki wychowankom.
- 2) Stworzenie warunków do rozwoju osobistego i edukacji.
- 3) Terapia, rewalidacja i rehabilitacja:
 - a. poradnictwo i terapia specjalistyczna,
 - b. usprawnianie ruchowe i psychoruchowe w zakresie dużej i małej motoryki,
 - c. osiąganie optymalnego poziomu samodzielności w podstawowych sferach życia,
 - d. kształtowanie umiejętności komunikowania się,
 - e. reedukacja,
 - f. adaptacja społeczna,
 - g. udział rodziców w zajęciach rewalidacyjno – wychowawczych,
 - h. przygotowanie do pracy zawodowej,
 - i. przygotowanie do życia w rodzinie.
- 4) Okresowy pobyt w placówce.
- 5) Stopniowe usamodzielnianie lub powrót do rodziny naturalnej.

FORMY PRACY, ORGANIZACJA PRACY

Proponowane formy pracy w Placówce Socjalizacyjnej wynikają z celów, które chce osiągać placówka i dotyczą :

1. Realizowania przez wychowanków obowiązku szkolnego.
2. Uczestniczenia w zajęciach psychoedukacyjnych (rozwijających umiejętności interpersonalne, rozwiązywania konfliktów)
3. Korzystanie z zajęć rewalidacyjnych i terapeutycznych.

KIEROWANIE

- 1). Do placówki kieruje powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka.
- 2). W uzasadnionych przypadkach pobyt dziecka bez skierowania w placówce może nastąpić na wniosek dziecka, jego rodziców lub opiekuna prawnego.
- 3). Podstawą skierowania do placówki jest orzeczenie sądu lub wnioski, o którym mowa w pkt. 2.
- 4). Placówka jest obowiązana przyjąć bez skierowania oraz bez uzyskania zgody przedstawicieli ustawowych lub bez orzeczenia sądu każde dziecko w wieku poniżej 13 lat i zapewnić mu opiekę do czasu wyjaśnienia sytuacji w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia dziecku opieki- na polecenie sędziego, doprowadzone przez policję, szkołę lub osoby stwierdzające porzucenie dziecka, zagrożenie jego życia lub zdrowia.
- 5). Do skierowania do placówki załącza się: odpis aktu urodzenia, orzeczenie o stanie zdrowia lub książeczkę zdrowia, dokumenty szkolne, aktualny wywiad środowiskowy.
- 6). Po przyjęciu wychowanka do placówki zespół do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka dokonuje diagnozy sytuacji i potrzeb dziecka a także tworzy indywidualny plan pracy z dzieckiem.
- 7). Do zadań tego zespołu należy w szczególności: analiza karty pobytu dziecka, okresowa ocena sytuacji dziecka, ocena aktualnej sytuacji rodziny dziecka, analiza stosowanych metod pracy, modyfikowanie indywidualnego planu pracy i ocena zasadności dalszego pobytu dziecka w placówce.
- 8). Placówka zapewnia usługi wspomagające, polegające na :
 - a). podnoszeniu sprawności i aktywnizowaniu,
 - b). stymulowaniu nawiązywania, utrzymywania i rozwijania kontaktu z rodziną i środowiskiem,

- c).umożliwieniu udziału w zajęciach rewalidacyjno – wychowawczych
- naukę nawiązywania kontaktów w sposób odpowiedni do potrzeb i możliwości uczestnika,
 - przezwyciężanie trudności w kontaktach z rówieśnikami i dorosłymi
 - kształtowanie sposobu komunikowania się z otoczeniem na poziomie odpowiadającym indywidualnym możliwościom uczestnika,
 - uczenie się wyrażania emocji, przezwyciężanie trudności emocjonalnych,
 - uczenie się konstruktywnego rozwiązania konfliktów z rodzicami,
 - kształtowanie umiejętności współżycia w grupie.
 - świadczenia psychologiczne w tym terapia psychologiczna,
 - propagowanie zdrowego stylu życia
 - działaniu zmierzającym do usamodzielnienia mieszkańca, w miarę jego możliwości
 - organizowaniu grup wsparcia dla rodziców niewydolnych wychowawczo:
 - pomoc w rozwiązywaniu problemów wychowawczych i szkolnych,
 - trening umiejętności wychowawczych,
 - wzmacnianie w rolach rodziców

Idea budowy ośrodka liczy już sobie kilka lat. Inwestycja została rozpoczęta w 1996 roku. Od wprowadzenia w życie reformy administracyjnej, tj. od początku 1999 roku inwestycja została przekazana do realizacji powiatowi. W roku 1999 otrzymano dotację na realizację inwestycji. W roku 2000 inwestycje wstrzymano z braku środków. Dotychczas zaangażowano łączną kwotę około 1.137.000 zł., kosztorys opiewa na 4.270.000 zł. Należy jednak podkreślić, iż inwestycje w obiekty niezbędne do uruchomienia ośrodka są zakończone w 70%. Niewiele zatem trzeba, aby ośrodek zaczął funkcjonować (kolejne inwestycje byłyby dokonywane na bieżąco).

DZIAŁY PLACÓWKI I ZAKRES ICH ZADAŃ

1. Opiekuńczy – do zadań tego działu należy w szczególności udzielanie pomocy w podstawowych czynnościach życiowych, pielęgnacja, pomoc w załatwianiu spraw osobistych, prowadzenie dokumentacji związanej z zakresem prac opiekuńczych. Zadania należące do działu opiekuńczego realizują zatrudnione w tym dziale osoby. Personel działu informuje na bieżąco kierownika działu o stanie zdrowia dzieci i młodzieży. Obserwacje dotyczące mieszkańców odnotowywane są w książce raportów. Stałą formą pracy są spotkania zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka, na których wspólnie modyfikuje się plan indywidualnej opieki.
2. Gospodarczy i obsługi – zabezpieczenie funkcjonowania placówki pod względem sprawności technicznej, zabezpieczenie spraw związanych z bezpieczeństwem i higieną pracy oraz przeciwpożarowych.
3. Administracyjny- zabezpieczenie funkcjonowania placówki w zakresie prowadzenia spraw osobistych wynikających ze stosunku pracy pracowników, prowadzenie gospodarki finansowo-rachunkowej, dysponowanie środkami pieniężnymi zgodnie z przepisami dotyczącymi zasad wykonywania budżetu, dokonywanie analizy wykorzystanych środków oraz opracowywanie zbiorczych sprawozdań finansowych z wykonania budżetu.
4. Żywienia – planowanie i zabezpieczenie potrzeb w zakresie żywienia, w tym przygotowywanie codziennych posiłków oraz zabezpieczenie zaopatrzenia i przechowywania zakupionych towarów, opracowywanie jadłospisów.

WARUNKI LOKALOWE

1). Baza zasadnicza

Obiekt dla 36-ciu wychowanków w wieku 10-17 lat. Wychowankowie podzieleni na sześćoosobowe grupy wychowawcze. Placówka koedukacyjna w skład której wchodzi:

- 3 klasy lekcyjne równocześnie spełniające funkcję pokoiów do nauki
- 3 gabinety praktycznej nauki zawodu (mogą stanowić całość z warsztatem konserwatora, pracownią krawcowej itp.),
- 3 świetlice spełniające funkcję gabinetów terapii, pokój socjoterapii dla 40 osób,
- pokoje mieszkalne 2-4 osobowe o powierzchni zapewniającej nie mniej niż 5 m² na osobę z łazienką (WC, kabina natryskowa),
- gabinet psychologiczno-pedagogiczny,
- pokój dla wychowawców,
- pomieszczenia na podręczną kuchnię przy grupach wychowawczych, magazynek odzieży i sprzętu.

2). Baza żywieniowa

- stołówka i kuchnia zgodnie z normami obowiązującymi w internatach (40 posiłków).
- aneksy kuchenne przeznaczone do zajęć kulinarnych i przyrządzania śniadań i kolacji (nie mniej niż jeden aneks kuchenny na 10 dzieci)

3). Zaplecze socjalne

- gabinet zabiegowo-pielęgniarski,
- 2 izolatki dwuosobowe (z WC i łazienką),
- pomieszczenie do prania i suszenia,
- pokój gościnny (z WC i kabiną natryskową), skład brudnej odzieży, pomieszczenie do maglowania i prasowania, warsztat dla konserwatora, warsztat krawiecki,
- pomieszczenie do spotkań z osobami odwiedzającymi
- pomieszczenie sprzątaczk.

4). Zaplecze administracyjno-biurowe

- sekretariat, gabinet dyrektora,
- gabinet kierownika hoteliku,
- pomieszczenie księgowej i archiwum.

5).Dodatkowe wyposażenie placówki

- dwa garaże,
- boisko sportowe z zapleczem,
- sala gimnastyczna.
- basen,
- własna oczyszczalnia ścieków

Zadanie 1.D

PROGRAM RESTRUKTURYZACJI DOMU DZIECKA – POWOŁANIE ŚRODOWISKOWEJ PLACÓWKI SOCJALIZACYJNEJ - „Dom Pod Świerkiem”

Od lat wiele osób teoretycznie i praktycznie zaangażowanych w opiekę czy też pomoc dziecku i rodzinie dyskutuje, analizuje, ocenia i krytykuje istniejący w naszym kraju system opiekuńczo-wychowawczy. W wyniku różnorodnych spotkań są formułowane wnioski oraz inicjatywy zmierzające do jego modernizacji, przekształcenia i ulepszenia.

Wiele czasu poświęcono tematyce placówek opiekuńczo-wychowawczych. Padło wiele zarzutów dotyczących zarówno przyczyn umieszczenia dzieci w instytucjach opieki całodobowej jak również psychologicznych i społecznych skutków ich pobytu. Nikt już dzisiaj nie zaprzecza, że wychowanków tych placówek oprócz choroby sierocy charakteryzuje słaby rozwój mowy (zasób słownictwa, artykulacji, recepcji i ekspresji), mniejsza ciekawość poznawcza, niski poziom motywacji osiągnięć, słabe zróżnicowanie emocjonalne, obniżone zainteresowanie zjawiskami nie związanymi z człowiekiem.

Ogromne znaczenie mają wpływy społeczne, dzięki którym dziecku zostają przypisane niekorzystne dla jego rozwoju specyficzne role społeczne, takie jak: rola obiektu współczucia; rola osoby pokrzywdzonej, której należy się zadośćuczynienie; rola ciężaru społecznego czy osoby przegranej.

Wszystkie te i wiele innych czynników przemawiają na niekorzyść instytucjonalnych form opieki. Jednak do dnia dzisiejszego placówki istnieją i mimo wielu głosów sprzeciwu przynajmniej przez pewien czas nadal będą wielu dzieciom całkowicie lub częściowo zastępować rodzinę. Na tym etapie wiedzy powstaje jednak wewnętrzny bunt przeciwko obecnej formie działalności większości domów dziecka. Ciągły rozwój i poszerzanie takich dziedzin wiedzy jak psychologia czy socjologia wymaga zmian i dostosowania metod pracy w instytucjach opiekuńczo-wychowawczych.

Dlatego celem niniejszego opracowania jest przedstawienie propozycji zmian w Domu Dziecka w Białogardzie zgodnie z aktualnie wdrażaną reformą systemu opieki nad dzieckiem i rodziną w Polsce.

Zmiany, o których mowa w szczególności powinny dotyczyć standaryzacji usług świadczonych w placówce, form pracy terapeutyczno - wychowawczej, współdziałania różnych form opieki (całodobowej, dziennej), intensyfikacji współpracy z powiatowymi jednostkami zajmującymi się pomocą dziecku i rodzinie, aktywnej mobilizacji rodziny naturalnej, poszukiwania rodzin zastępczych i adopcyjnych.

Chodzi, zwłaszcza o wdrożenie programu naprawczego uwzględniającego etapowe dochodzenie do standardów na przestrzeni lat 2001-2006.

Wynikiem interwencji podjętej w rodzinie, przechodzącej kryzys, może być decyzja, że najbardziej optymalnym w danym momencie rozwiązaniem dla dziecka będzie odseparowanie go od rodziny. Sytuacji takich jest stosunkowo dużo, o czym świadczy ciągły deficyt miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, czy wzrost ilości rodzin zastępczych.

Czynników dezintegrujących prawidłowość funkcjonowania rodziny jest coraz więcej i obserwujemy stopniowy wzrost zasięgu patologizacji życia rodzinnego. Przyczyny tego zjawiska są różne, a wśród nich należy wymienić:

- szybko rosnące zróżnicowanie warunków bytowych rodzin,
- pogłębiające się bezrobocie,
- utrzymujące się dysproporcje w dostępie do usług i świadczeń socjalnych pomiędzy miastem i wsią
- likwidacja infrastruktury społecznej oraz świadczeń związanych z wypoczynkiem dzieci, młodzieży i dorosłych.
- pogarszanie się funkcjonowania systemu opieki zdrowotnej
- upadek infrastruktury społecznej wspierającej rodzinę (zmniejszająca się liczba żłobków, przedszkoli i szkół)
- rozchwianie w świecie tradycyjnych, ogólnoludzkich wartości
- nienależyte docenianie pomocy rodzinie i dziecku w miejscu zamieszkania

Mając na uwadze wszystkie te czynniki należy się zastanowić, jaki jest cel kierowania dzieci do placówki opiekuńczo-wychowawczej na pobyt całodobowy oraz co jest celem nadrzędnym takiej formy opieki. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 1 września 2000r. w sprawie placówek opiekuńczo-wychowawczych podaje trzy zasadnicze funkcje placówki socjalizacyjnej:

- zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspakaja jego niezbędne potrzeby,
- prowadzi zajęcia socjalizujące, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, resocjalizujące, terapeutyczne rekompensujące brak wychowania w środowisku rodzinnym i przygotowujące do życia społecznego, a dla dzieci niepełnosprawnych- odpowiednią rehabilitację i zajęcia specjalistyczne,
- zapewnia dzieciom kształcenie, wyrównywanie opóźnień rozwojowych i szkolnych.

Działania na rzecz włączania rodziców w proces wychowawczy ograniczają się do sporadycznych rozmów na terenie obiektu, zaś kontakt z dzieckiem to spotkania z inicjatywy rodzica (wspólne spędzanie czasu w mieście), telefony i korespondencja. Niejednokrotnie miejsce pobytu rodziców nie jest znane. Odcięcie dziecka od korzeni ma bardzo negatywny wpływ na rozwój i pracę z wychowankiem.

Dlatego istnieje konieczność takiej reorganizacji struktury i metod pracy, które zamiast zdejmować z rodziców odpowiedzialność za los ich dzieci, będą motywowały do podejmowania

aktywnych działań w celu powrotu dzieci do domu. Działania te nie powinny jak dotychczas koncentrować się na problemach, dysfunkcjach czy patologiach, ale na „tłących się” jeszcze pozytywnych elementach życia rodzinnego i możliwościach zmian. Potencjału tego należy doszukiwać się w : historii rodziny, sytuacji finansowej i mieszkaniowej, komunikacji wewnętrznej rodziny i z osobami spoza niej, rozwoju dzieci i nabieranej przez nie samodzielności, rozwoju rodziców, powiązaniu rodziny ze środowiskiem społecznym.

Na osobne opracowanie zasługuje bez wątpienia konieczność stworzenia takiego systemu pomocy, rozwiązującego kompleksowo, w oparciu o sprawne współdziałanie różnych służb, problemy rodziny będącej w kryzysie.

Sprawnie zorganizowana sieć pomocy będzie w stanie zróżnicować poziomy tego kryzysu, zdiagnozować sytuację i udzielić pomocy dostosowanej do potrzeb rodziny.

Na terenie miasta Białogard działają następujące instytucje zajmujące się pomocą dziecku i rodzinie: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, sąd, szkoły i przedszkola, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, hostel, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia

Psychologiczno-Pedagogiczna, Zespół Wspierania Rodziny, świetlice środowiskowe, szpital. Część z nich to organizacje pozarządowe.

ETAPY PRACY Z DZIECKIEM I RODZINĄ

1). WSTĘPNA DIAGNOZA I KONTAKT Z RODZINĄ

Punktem wyjścia do podjęcia działań przez placówkę jest istniejący już kryzys oraz decyzja o izolacji dziecka. Przy założeniu pracy zespołowej, pierwszym krokiem w kierunku pomocy rodzinie jest **wstępna diagnoza potrzeb dziecka i nawiązanie kontaktu z rodziną.**

Decyzję o tym jakiej pomocy należy udzielić podejmuje wspólnie wykwalifikowana kadra – zespół do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka na podstawie rozmowy wstępnej z członkami rodziny oraz informacji zebranych od instytucji, z którymi wcześniej dziecko i rodzina mieli kontakt.

Członkami zespołu ze strony placówki są: dyrektor lub osoba przez niego wyznaczona, pedagog, psycholog, pracownik socjalny, wychowawca bezpośrednio kierujący procesem wychowawczym dziecka.

Dodatkowo w placówce należy wprowadzić karty pobytu dziecka zgodnie ze wzorem zawartym w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 1 września 2000r. w sprawie placówek opiekuńczo-wychowawczych.

WYZNACZENIE OPIEKUNA

Po rozpoznaniu problemu rodziny oraz podjęciu decyzji o proponowanych formach pomocy zespół wyznacza osobę – wychowawcę kierującego procesem wychowawczym dziecka. Będzie on odpowiedzialny za realizowanie wytycznych w stosunku do wychowanka, osobistą opiekę nad daną rodziną, zdając relacje z przebiegu pracy, a także zgłaszając problemy do zespołowej konsultacji. Poza tym w porozumieniu ze specjalistami wypełnia indywidualny plan pracy oraz kartę pobytu dziecka.

OPRACOWANIE PLANU PRACY Z DZIECKIEM I RODZINĄ

Do pracy zespołu włącza się wszystkie osoby mogące mieć wpływ na efektywną realizację planu pomocy, a więc mogą to być: rodzice, rodzeństwo lub inni członkowie rodziny, a także opiekunowie prawni, nauczyciele, pedagodzy, pracownicy socjalni, psychologodzy, kuratorzy, osoby spośród personelu placówki (terapeuci) oraz służb kierujących. Oprócz części informacyjnej o wychowanku wspólnie opracowany plan powinien zawierać:

Zależnie od wieku i możliwości dziecka konieczne jest włączanie go w proces decyzyjny i uwzględnianie jego zdania w trakcie modyfikowania założeń.

PRZYBYCIE DZIECKA. KONTRAKT Z RODZICAMI.

Należy zwrócić szczególną uwagę na moment przyjęcia dziecka do placówki i określić czas jego adaptacji. W miarę możliwości „nowicjusz” powinien być odebrany z domu, czy też innej placówki przez pedagoga i przedstawiciela społeczności wychowanków. Poza działaniami organizacyjnymi, medycznymi i psychodiagnostycznymi w trosce o komfort dziecka należy:

- przywieźć z domu rodzinnego ulubione przedmioty własne dla podtrzymania poczucia tożsamości dziecka,
- udzielić podopiecznemu wszelkich informacji na temat jego sytuacji oraz planowanych podejmowanych działań,
- wysłuchać opinii dziecka o zaistniałej sytuacji,
- uwzględnić zdanie dziecka przy podejmowaniu jakichkolwiek decyzji z nim związanych,
- sprowadzić znaczących członków rodziny i zaangażować ich w życie domu,
- umożliwić urządzenie pokoju według własnego uznania w porozumieniu ze współmieszkańcami,
- umieścić na drzwiach sypialni wizytówkę.

Kontrakt powinien jasno określać role, obowiązki i prawa wszystkich uczestników oraz czas trwania usługi. Przy tworzeniu kontraktu należy pamiętać, że najbardziej efektywną formą terapii jest terapia traktująca rodzinę jako system, uwzględniająca potrzeby dzieci, rodziców oraz te które wynikają z mechanizmów systemowych.

ZAKOŃCZENIE INTERWENCJI.

Efektywnym zakończeniem jest powrót dziecka do rodziny. Odbywa się to w przypadku osiągnięcia podstawowych celów tj. ustania przyczyny odseparowania dziecka od rodziny. Dyrektor na podstawie wniosku dotyczącego zasadności dalszego pobytu dziecka w placówce opracowanego przez zespół ds. okresowej oceny sytuacji dziecka, przy współpracy z innymi instytucjami stara się o zmianę dotychczasowego postanowienia Sądu.

W przypadku pozytywnego ustosunkowania się sądu i powrotu wychowanka do domu niezwykle ważny jest dalszy kontakt i wsparcie rodziny w środowisku. Dlatego należy zapewnić im możliwość korzystania z porad psychologa, pedagoga, uczestnictwa w terapiach czy grupach wsparcia. Przy zgłoszeniu rodziny niewykluczony jest pobyt pracownika socjalnego w środowisku.

W sytuacji, gdy mimo podjęcia wszelkich starań nawiązania współpracy z rodziną nie wywiązują się ona z kontraktu dokonuje się weryfikacji planu i rozpoczyna poszukiwania rodziny zastępczej lub adopcyjnej.

Zadania do realizacji:

1. Powołanie zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dziecka.
2. Wyznaczenie wychowawców odpowiedzialnych za realizację zadań wynikających z indywidualnego planu pracy.
3. Wprowadzenie kart pobytu dzieci.
4. Opracowanie i wdrożenie procedury przyjęcia dziecka do placówki.
5. Nawiązanie kontaktu i współpracy z rodziną biologiczną dziecka.
6. Utworzenie stanowiska pracy dla pracownika socjalnego.
7. Opracowanie rocznego harmonogramu uroczystości i imprez w placówce.
8. Nawiązanie współpracy z instytucjami zajmującymi się pomocą dziecku i rodzinie.
9. Zorganizowanie letniego wypoczynku dzieci.

METODY PRACY Z DZIECKIEM I RODZINĄ

ZAJĘCIA SOCJOTERAPEUTYCZNE

Na zajęcia kwalifikowane są dzieci po wstępnej diagnozie psychologiczno-pedagogicznej. Z uzyskanych informacji o dziecku wnioskuje się o sytuacjach urazowych, które mogły spowodować wystąpienie zaburzeń. Określany jest obszar zaburzeń oraz trudności i problemy wychowanka. Formułuje się sądy poznawcze dziecka dotyczące jego samego, stosunku do dorosłych, rówieśników i sytuacji zadaniowych. Dla każdego uczestnika opracowuje się indywidualny plan pracy, który nie wyklucza udziału w zajęciach grupowych. W trakcie pracy w grupach możliwa jest dalsza, pogłębiona diagnoza i bardziej szczegółowe określenie jego trudności. W pracy stosuje się zasadę tworzenia atmosfery afirmacji, bliskiego kontaktu, otwartości i tworzenia własnych norm grupowych. W zajęciach uczestniczy 6-8 osób. Zajęcia odbywają się w zależności od potrzeb i możliwości 1 lub 2 razy w tygodniu i trwają 1,5 godziny.

ZAJĘCIA REEDUKACYJNE

Zajęcia te mają zapobiegać trudnościom i niepowodzeniom szkolnym dzieci o opóźnionym lub nieharmonijnym rozwoju, z niedoborami psychofizycznymi, a szczególnie z deficytami w rozwoju funkcji percepcyjno-motorycznych, wyrównywać nieprawidłowości determinujące powodzenia ucznia w młodszym wieku szkolnym.

Reedukacja przebiega w 2 zasadniczych formach organizacyjnych: indywidualnej i zespołowej. Indywidualna praca z dzieckiem ma miejsce wówczas, gdy jego sytuacja psychologiczna jest bardzo skomplikowana.

Terapią zespołową objęte są dzieci dobrane pod kątem jednorodnych niedoborów i zbliżonych możliwości poznawczych. W grupach jest maksymalnie czworo dzieci. Zajęcia odbywają się 2 razy w tygodniu po 45 min. (najlepiej przed właściwymi lekcjami).

Zajęcia złożone są z 3 części:

- wprowadzającej- nawiązanie kontaktu, ćwiczenia mające na celu pobudzenie lub koncentrację, sprawdzenie poprzednio opanowanych treści
- merytorycznej- intensywny trening zaburzonych funkcji, kształtowanie umiejętności i wiedzy
- końcowej- ćwiczenia uspokajające i wzmacniające pozytywną motywację

Pamiętać należy, że terapia reedukacyjna nie może odbywać się w izolacji, lecz powinna przebiegać trójtorowo tzn. terapia z reedukatorem, współpraca reedukatora z wychowawcą oraz domem rodzinnym. Rolę reedukatora może pełnić nauczyciel klas początkowych specjalnie przygotowany i przeszkolony do pełnienia tej funkcji. Reedukator konsultuje się z nauczycielami, wychowawcami analizując postępy i ustalając wspólny, jednolity sposób oddziaływania na wychowanków.

ZAJĘCIA DLA DZIECI ROZPOCZYNAJĄCYCH NAUKĘ SZKOLNĄ

Ta forma zajęć przeznaczona jest dla dzieci znajdujących się w całkiem nowej sytuacji jaką jest rozpoczęcie nauki szkolnej. W tym okresie dziecko szczególnie narażone jest na ukształtowanie negatywnego stosunku do nauki (niechęć do uczenia się, fobia szkolna, lęk przed niepowodzeniami), samego siebie (niska samoocena) czy negatywnych zachowań. Konieczność przystosowania się do nowego środowiska i nauka funkcjonowania w grupie rówieśniczej jest częstą przyczyną powstawania niepowodzeń szkolnych. Te zjawiska dotyczą wszystkich dzieci rozpoczynających naukę, jednak dla wychowanków placówki moment ten może być szczególnie dotkliwy.

W nurcie działań profilaktycznych w zajęciach mogą uczestniczyć: dzieci w wieku przedszkolnym, uczniowie klas pierwszych w okresie poprzedzającym naukę czytania i pisanie, uczniowie młodszych klas w celu usprawniania funkcji motorycznych. W sytuacji

zaburzeń psychomotorycznych można pracować z dziećmi opóźnionymi w rozwoju, o nierównomiernym rozwoju psychomotorycznym i z zaburzeniami zachowania.

Zajęcia te z założenia powinny więc:

- aktywizować rozwój funkcji psychomotorycznych, wyrównywać zaburzenia rozwoju tej funkcji,
- ułatwić dzieciom funkcjonowanie w grupie,
- pomagać w rozładowaniu napięć wynikających ze zderzenia z nową sytuacją

Ze względu na wiek uczestników uzasadnione jest zastosowanie zabawowej formy pracy, tak aby atrakcyjnie spędzony czas ułatwiał opanowanie założonych umiejętności. Scenariusz zajęć powinien uwzględniać: element słuchowy, wzrokowy, motoryczny i wzrokowo-ruchowy. Zajęcia składają się z 3 etapów: a) wprowadzenia, b) części właściwej i c) zakończenia przy uwzględnieniu zasady stopniowania trudności.

Cały proces przebiega poprzez :

- a) zajęcia wprowadzające- są przygotowaniem do właściwych ćwiczeń, mają charakter dyscyplinujący i koncentrujący uwagę dzieci. Obejmuje ćwiczenia korekcyjne postawy ciała, powitanie, odsłuchanie piosenki ze zrozumieniem tekstu.
- b) zajęcia właściwe – obejmują:
 - ćwiczenia ruchowe- zabawa ruchowa o charakterze usprawniającym i relaksacyjnym. Wprowadza się dodatkowe elementy kształcące i utrwalające orientację w schemacie ciała i przestrzeni,
 - ćwiczenia ruchowo-słuchowe- na tym etapie dołączony jest element muzyczny np. rytmiczne uderzanie woreczkami z piaskiem w takt śpiewanej piosenki. Ćwiczenia te mają znaczenie w rehabilitacji zaburzonych funkcji psychomotorycznych. Kształcą one precyzję i elastyczność ruchów, koordynację obu rąk, rozwijają percepcję słuchową i poczucie rytmu, orientację czasowo-przestrzenną.
 - ćwiczenia ruchowo-słuchowo-wzrokowe – podstawę ćwiczeń stanowią wzory graficzne o różnym stopniu trudności. Do nich dobrany jest rytm zgodny z układem elementów wzoru. Ćwiczenia polegają na odtwarzaniu (element ruchowy) wzorów graficznych (element wzrokowy) w rytm jednocześnie śpiewanej piosenki (element słuchowy). Płaszczyzna odtwarzania wzoru jest coraz mniejsza, co zmusza do większej precyzji.
- c) zakończenie zajęć- ma przynieść dzieciom odpoczynek i rozładować napięcie, które powstało wskutek zmęczenia wszystkimi ćwiczeniami, dostosowaniem do tempa pracy.

Zajęcia odbywają się dwa razy w tygodniu i trwają 45 min. W zależności od potrzeb dzieci dodatkowo uczestniczą w innych zajęciach: reedukacyjnych, logopedycznych itd. Ta forma zajęć może być prowadzona w szkole w ramach lekcji muzyki lub plastyki.

ZAJĘCIA LOGOPEDYCZNE

Uczestnikami zajęć są zdiagnozowane i zakwalifikowane na ta formę terapii dzieci. Diagnoza powinna być poprzedzona wywiadem z rodzicem, nauczycielem lub wychowawcą. Powinna ona uwzględniać: artykulację, słuch, umiejętność różnicowania głosek, tempo mowy, fonację, oddychanie. Wyniki badania wstępnego powinny być wpisane do „ karty badania mowy dziecka”.

Biorąc pod uwagę wady wymowy terapii powinny podlegać następujące dzieci:

- z zaburzeniami słuchu fonematycznego,
- nieprawidłowo realizujące głoskę r,
- nieprawidłowo wymawiające głoski z szeregu s, z, c, dz, sz, ż, cz, dż, ś, ź, ć,
- jękające się.

Zajęcia odbywają się raz lub dwa razy w tygodniu i obejmują ćwiczenia usprawniające narządy artykulacyjne, oddechowe, rytmizujące, słuchowe i relaksacyjne. Ta forma terapii również jest łączona z innymi formami.

W miarę możliwości o rodzaju zaburzenia mowy dziecka informowani są rodzice. Po każdym spotkaniu z dzieckiem do zeszytu wpisuje się konkretne ćwiczenia do realizacji w domu lub placówce.

ZAJĘCIA GRUPY EDUKACYJNO - ROZWOJOWEJ

Jest to propozycja dla dzieci starszych – czternasto-, piętnastolatków. W tym wieku na plan pierwszy wysuwają się zagadnienia związane z własnym rozwojem umysłowym, emocjonalnym, moralnym, seksualnym, fizycznym i społecznym. Wywołują one u młodzieży wiele lęków i niepokojów mogących mieć wpływ na spostrzeganie świata i innych. Ludzie w tym wieku próbują odnaleźć swe miejsce w świecie. Mają oni mnóstwo energii, którą chętnie kierują na rozwiązywanie własnych dróg rozwoju. Czasem wystarczy tylko zachęcić je i pokazać jakie działania mogą być dla nich satysfakcjonujące i niekoniecznie muszą być samotną walką z całym światem. Dlatego celem tych zajęć jest edukacja psychologiczna polegająca między innymi na :

- poznaniu siebie, swoich potrzeb i możliwości,
- poprawę społecznego i emocjonalnego funkcjonowania przez poznawanie i zrozumienie mechanizmów ludzkiego funkcjonowania,
- uczeniu się na podstawie doświadczeń własnych i cudzych,
- przyjmowaniu i udzielaniu wsparcia w trudnych sytuacjach
- radzeniu sobie z trudnymi sytuacjami związanymi zarówno ze zwiększonymi wymaganiami otoczenia jak i dużymi oczekiwaniami w stosunku do własnej osoby,
- radzeniu sobie ze stresem i napięciem emocjonalnym,
- podejmowaniu racjonalnych i samodzielnych decyzji.

Grupa edukacyjno-rozwojowa nie jest grupą zamkniętą i można zapraszać nowe osoby. Zajęcia odbywają się raz w tygodniu i trwają 2 godziny. Program grupy uwzględnia potrzeby i zainteresowania młodzieży.

ZAJĘCIA WARSZTATOWE

Obejmują wszelkie działania zmierzające do rozwoju zainteresowań i aspiracji wychowanków, wskazujące na aktywne, twórcze spędzanie wolnego czasu. Są to między innymi:

- 1). warsztaty plastyczne – mają na celu nabywanie umiejętności, wspomaganie predyspozycji rozwojowych, wzmocnienie odpowiedzialności za wystrój placówki. Na zajęciach mogą być przygotowywane wystawy, dekoracje, prowadzona kronika i albumy wspomnień,
- 2). warsztaty muzyczne – mają na celu kształtowanie muzycznej wrażliwości,
- 3). zajęcia sportowo-rekreacyjne – pokazanie wychowankom różnych możliwości aktywnego spędzania czasu, propagowanie zdrowego stylu życia, rozładowywanie stresów i napięć. W ramach tych zajęć mogą być organizowane turnieje, imprezy plenerowe, treningi w dowolnych dyscyplinach sportowych,
- 4). zajęcia w pracowni technicznej – mają na celu nabywanie umiejętności posługiwania się narzędziami, wyrabianie wiedzy i nawyków technicznych. Zajęcia te mogą być wykorzystane do drobnych napraw na terenie Domu,
- 5). zajęcia komputerowe – nabywanie wiadomości i umiejętności w obsłudze różnych programów komputerowych, praca w Internecie.
- 6). zajęcia w pracowni gospodarstwa domowego- pracownia wyposażona w podstawowy sprzęt do szycia, prania, gotowania. Tu już od początku wychowankowie są wdrażani do codziennych czynności. W tym pomieszczeniu mają oni również możliwość samodzielnego przygotowania własnej uroczystości jak urodziny, komunii.

Oprócz zajęć terapeutycznych, rozwijających zainteresowania dzieci powinny one wykonywać jak najwięcej czynności związanych z funkcjonowaniem domu. Należy je angażować w takie

czynności jak: samodzielne porządkowanie pokoi, mycie okien, malowanie, tapetowanie, wynoszenie śmieci, utrzymywanie porządku na terenie grupy, klatce schodowej, stołówce, świetlicach, prace w ogrodzie, organizowanie uroczystości, pranie, gotowanie itd.

TERAPIA GRUPOWA

1). Terapia grupowa dzieci

Głównym celem tej terapii jest modyfikacja postaw i zachowań przejawianych w zespole rówieśniczym: wzrost poczucia bezpieczeństwa i zaufania do innych członków grupy, zdolność współtworzenia norm grupowych, nabycie umiejętności formułowania własnych sądów, poszerzenie diagnozy psychologiczno-pedagogicznej i odreagowanie emocjonalne. Cele te osiągane są przez podwyższanie poziomu samooceny i samoakceptacji oraz podnoszenie wiary we własne siły. Ich realizacja odbywa się w oparciu o takie techniki terapeutyczne jak: gry i zabawy inspirujące współpracę, gry i zabawy wprowadzające elementy współzawodnictwa, gry dramatyczne i oparte na ekspresji werbalnej.

Sesje terapeutyczne powinny być prowadzone w grupach zamkniętych. Całość trwa ok. 4 miesiące, zajęcia odbywają się 2 razy w tygodniu.

2). Terapia grupowa rodziców

Spotkania organizowane są równoległe do terapii dzieci, zajęcia odbywają się 2 razy w tygodniu. Grupa prowadzona jest przez pedagoga i psychologa, a główną techniką pracy jest dyskusja. Zajęcia odbywają się etapowo z uwzględnieniem takich elementów jak:

- a). etap pierwszy- omówienie spraw organizacyjnych, autoprezentacja (np. poprzez swoje dzieci- prezentując ich objawy zaburzeń emocjonalnych), konfrontacja problemów- wyszukiwanie podobieństw i różnic, wymiana doświadczeń.
- b). etap drugi – w formie bardziej kameralnej. Tematyka zajęć skupiona na dwóch zagadnieniach: doświadczeniach objawianych w różnorodnych, często nieakceptowanych przez rodziców zachowaniach oraz konfliktach małżeńskich i stosowaniu przez skłóconych rodziców odmiennych metod wychowawczych. Na tym etapie można omówić oczekiwania rodziców związane z udziałem ich dzieci w grupie terapeutycznej.
- c). etap trzeci – finalizuje terapię, poświęcony podsumowaniu i ocenie rezultatów, analizie zmian. Zawiera element utrwalający – sposoby utrwalania nowych zachowań i rozszerzenia nabytych doświadczeń.

Zadania do realizacji:

1. **Opracowanie rocznego harmonogramu integracji placówki ze środowiskiem uwzględniającego współpracę z instytucjami zajmującymi się dzieckiem i rodziną.**
2. **Utworzenie kompleksu terapeutycznego oraz stanowisk pracy dla specjalistów.**
3. **Opracowanie programów terapeutycznych.**

Grupa usamodzielnienia

Celem jaki przyświeca temu przedsięwzięciu jest zmniejszenie liczby wychowanków objętych opieką całodobową.

Powstanie takiej grupy jest związane z realizowaniem jednego z podstawowych zadań Domu Dziecka jakim jest przygotowanie wychowanków do samodzielnego życia i radzenia sobie w codziennych sytuacjach. Dotyczy to w szczególności tych dzieci, których pobyt w placówce z różnych przyczyn można określić jako długotrwały. Instytucja jest dla nich jedynym miejscem nabywania prawidłowych wzorców i takich umiejętności jak załatwianie spraw urzędowych, racjonalne gospodarowanie pieniędzmi czy prowadzenie gospodarstwa domowego.

W chwili obecnej, w placówce liczącej 70 wychowanków (do 15 osób w grupach) możliwości w tym zakresie są bardzo ograniczone. Duża liczebność, wymogi sanitarne i BHP sprawiają, że indywidualna nauka samodzielności ustępuje miejsca bardziej bezpiecznemu i higienicznemu zbiorowemu żywnieniu, praniu. Sprawy urzędowe załatwiane są przez dyrektora placówki, pedagoga lub wychowawcę. Sporadycznie zdarzają się sytuacje, w których dzieci same przygotowują posiłki, piorą bieliznę osobistą. Jednym z nielicznych obowiązków należących do nich jest utrzymywanie czystości pokoju. Wychowankowie dobra materialne otrzymują zwykle bez własnego wkładu pracy i wysiłku. Często nie zdają sobie sprawy ile pracy, trudu i wyrzeczeń kosztuje przeciętnego człowieka zakup czegoś czy chociażby załatwienie sprawy urzędowej. Ma to poważne konsekwencje w ich dalszym życiu, czyniąc z nich osoby nieporadne życiowo. Dlatego cennym doświadczeniem byłoby stworzenie im możliwości zapracowania na określone dobra. Mogłoby to przeciwdziałać postawom konsumpcyjnym i przekonaniu, że należy im się wszystko tylko dlatego, że są wychowankami Domu Dziecka. Dlatego należy wykorzystać potencjał tych młodych ludzi angażując ich w prace na rzecz domu, organizację imprez, załatwianie spraw urzędowych. Ze względu na małą skuteczność wychowania werbalnego proponujemy kilka praktycznych rozwiązań organizacji instytucji w zakresie usamodzielnienia wychowanków:

- utworzenie grupy usamodzielnienia np. bloku A i B liczącej 9-12 osób (3 lub 4 pokoje o powierzchni ponad 16 m² każdy),
- zorganizowanie na terenie grupy odpowiednio wyposażonej kuchni i jadalni, tak aby wychowankowie sami przygotowywali sobie posiłki,
- powiększenie łazienki tak, aby możliwe było wyposażenie jej w pralkę i miejsce do suszenia prania,
- zastąpienie świetlicy pokojem gościnnym na wzór domowy a nie instytucjonalny, grupą opiekuje się wychowawca-doradca (czas pracy dostosowany do potrzeb)
- wychowankowie tej grupy zgodnie ze swoimi potrzebami dysponują pieniędzmi otrzymywanymi cyklicznie w formie ryczałtu.

Całość mimo, że znajduje się na terenie placówki w miarę możliwości ma funkcjonować jak wspólnota rodzinna. Tak więc po okresie intensywnego przyuczenia (uczestnictwo w zajęciach w pracowni gospodarstwa domowego i na terenie grupy) wychowankowie są odpowiedzialni za:

- właściwe przygotowanie posiłków,
- czystość wszystkich pomieszczeń,
- właściwe gospodarowanie pieniędzmi,
- systematyczne pranie całej odzieży, ręczników oraz sprawność sprzętu na terenie grupy
- załatwianie własnych spraw urzędowych.

Cała inicjatywa wymaga dużego zaangażowania personelu w motywowanie dzieci. W pierwszym etapie realizacji zamierzenia konieczna jest dodatkowa kontrola poczynań wychowanków oraz możliwość korzystania ze stołówki czy pralni. W miarę upływu czasu powinni oni nabierać samodzielności w codziennym funkcjonowaniu.

Zadania do realizacji:

Opracowanie projektu i pozyskanie środków na reorganizację i utworzenia grupy usamodzielnienia.

Grupa wsparcia dziennego

Jest to grupa obejmująca opieką dzieci z rodzin patologicznych i niezaradnych życiowo z terenu miasta. W pierwszym rzędzie tą formą opieki zostaną objęte rodziny, które wskutek wcześniejszej interwencji pracownika socjalnego nawiązały kontakt i rokują

powodzenie przedsięwzięcia. Dzieci mają zapewnione : miejsce do nauki i niezbędną pomoc, wyżywienie, odzież, artykuły szkolne, zorganizowany czas wolny oraz w sporadycznych przypadkach nocleg. Dodatkowo mogą uczestniczyć w zajęciach reedukacyjnych, socjoterapeutycznych i innych oraz zostają objęte opieką lekarską. W każdym przypadku ustala się indywidualny tok terapii rodziny oraz wyznacza wychowawcę kierującego procesem wychowawczym dziecka. Program terapeutyczny uwzględnia zajęcia i zadania przeznaczone dla dziecka, rodziców oraz realizowane wspólnie. Celem podstawowym tej formy opieki jest stopniowe przechodzenie od całkowitego zaspokajania wielu potrzeb w placówce do realizowania ich w domu. Dlatego wiele czynności jak sprzątanie, pranie, praca w ogrodzie wychowankowie wykonują z rodzeństwem i rodzicami na terenie grupy lub w pracowni gospodarstwa domowego. Ma to na celu poprawę relacji między nimi, niwelowanie negatywnych relacji, wyrabianie nawyków i prawidłowych schematów funkcjonowania, trening umiejętności wychowawczych. Ta forma opieki pozwoli uchronić część dzieci i młodzieży przed złym wpływem ulicy, da szansę na wyrównanie zaległości programowych, zniwelowanie niepowodzeń szkolnych i strachu przed szkołą.

Określone powyżej cele są realizowane na przestrzeni 2 lat, w czterech etapach:

- etap pierwszy – trwa miesiąc i służy adaptacji wychowanka. Dziecko zapoznaje się z nowym otoczeniem i zintegrowanie z grupą. Zespół próbuje ustalić przyczynę destrukcji rodziny, przeprowadza diagnozę potrzeb dziecka oraz ustala program terapii dla rodziny,
- etap drugi – trwa 6-9 miesięcy. W trakcie jego realizacji zadaniami priorytetowymi są: zaangażowanie w życie placówki, wzmacnianie pozytywnych stron osobowości, pobudzanie do samorealizacji, rozwoju aktywności i zainteresowań, uczenie radzenia sobie w trudnych sytuacjach, współdziałania w grupie, kształtowanie właściwych relacji z rodzeństwem, wywiązywania się z powierzonych zadań. Powyższe cele realizowane są poprzez indywidualne rozmowy, zajęcia socjoterapeutyczne, warsztatowe i in, wyjazdy integracyjne, obozy, ogniska czy zajęcia grupowe. Szczególną uwagę poświęca się rodzicom w celu motywowania do udziału w terapii, nauki właściwych postaw życiowych i zachowań, odbudowywania i wzmacniania funkcji rodziny oraz relacji z dziećmi. Preferowane formy pracy z rodzicami to: rozmowy indywidualne, zajęcia psychoedukacyjne, terapie grupowe, grupy wsparcia, praca w środowisku, poradnictwo,
- etap trzeci – trwa 12 miesięcy. Na tym etapie pobudza się aktywność podopiecznych w organizowaniu i spędzaniu czasu poza placówką, wdraża do samodzielnego wykonywania czynności dnia codziennego w domu, uczy odpowiedzialnego udziału w funkcjonowaniu domu rodzinnego, opieki nad rodzeństwem, integruje ze społecznością lokalną. Na tym etapie oprócz wspomnianych form pracy dołącza się zajęcia integracyjne z grupami spoza placówki. Zakłada się, że rodzice będą stopniowo przejmować obowiązki opiekuńcze i wychowawcze wobec własnych dzieci.
- etap czwarty – nie ma określonych ram czasowych i zakłada sytuację powrotu dziecka do domu. Rodzina sporadycznie korzysta ze wsparcia pracowników w rozwiązywaniu bieżących problemów, uczestniczą w imprezach okolicznościowych, wspólnie organizują czas wolny, uczestniczą w zajęciach terapeutycznych czy zajęciach grupy wsparcia.

Na terenie grupy wsparcia dziennego będą znajdowały się pokoje wykorzystywane w przypadku konieczności zapewnienia noclegu dzieciom oraz gościom.

Zadania do realizacji:

- a). Nawiązanie współpracy i przedstawienie założeń i przewidywanych efektów przedsięwzięcia sędziom, kuratorom i innym osobom zaangażowanym w opiekę nad dzieckiem i rodziną.

- b). **Utworzenie grupy wsparcia dziennego na parterze budynku.**
- c). **Zakwalifikowanie odpowiednich podopiecznych i ich rodzin.**
- d). **Opracowanie szczegółowego planu usługi, zawarcie kontraktu z rodziną.**
- e). **Stworzenie możliwości udziału w zajęciach terapeutycznych na terenie placówki lub poza nią.**

ZAKOŃCZENIE

Aktualna reforma systemu opieki nad dzieckiem i rodziną ukierunkowuje wszystkie działania na tworzenie rodzin zastępczych oraz małych, kameralnych placówek rodzinnych. Duże placówki jak Dom Dziecka w Białogardzie dalece odbiegają od wizerunku rodziny i nie spełniają podstawowego założenia powodzenia reformy jakim jest współpraca z rodziną biologiczną. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 1 września 2000r. w sprawie placówek opiekuńczo-wychowawczych nakłada na te instytucje obowiązek podjęcia radykalnych zmian. Jednocześnie rozporządzenie to daje możliwość tworzenia wielofunkcyjnych placówek, co pozwala na łączenie zadań zależnie od lokalnych potrzeb i możliwości domu dziecka. Przy zmniejszającej się liczbie wychowanków objętych opieką całodobową możliwa jest indywidualizacja pracy z dzieckiem i rodziną oraz zorganizowanie dziennej formy wsparcia, poradnictwa i terapii otwartych na środowisko lokalne. W praktyce oznacza to również pewne bezpieczeństwo dla istnienia placówki niekoniecznie w obecnym kształcie.

WIOSKA DZIECIĘCA- inicjatywa Gminy i Miasta Karlino

Zadanie 1.E

Koncepcja Wiosek Dziecięcych SOS na ogół łatwo toruje sobie drogę we współczesnym świecie, w którym problem społecznego sieroctwa przybiera coraz bardziej niepokojące rozmiary. Z tego właśnie tytułu wychodzi ona na spotkanie pilnych zapotrzebowań społecznych.

Wioski Dziecięce SOS są szczególnie potrzebne dzieciom posiadającym rodzeństwo, a więc dzieciom, których umieszczenie w rodzinach zastępczych i adopcyjnych nie zawsze jest możliwe. Dlatego te właśnie dzieci mogą liczyć bardziej niezawodnie na kompensację swego sieroctwa i pozbawienia więzi rodzinnych w Wiosce Dziecięcej SOS, niż gdziekolwiek indziej.

Ponieważ wychowanie w Wiosce dopiero na dłuższą metę przynosi oczekiwane efekty unika się przyjmowania dzieci, które przekroczyły dziesiąty rok życia. Im starsze jest dziecko, tym trudniej mu zaakceptować obcą kobietę w roli matki. Określono dolną granicę wieku dzieci przyjmowanych do Wioski – na 3 miesiące.

Czas pobytu dziecka w Wiosce Dziecięcej SOS jest ograniczony, bo do 14-15 życia, to jest ukończenia szkoły podstawowej. Odtąd ma ono możliwość zamieszkania w Domu Młodzieży SOS (dom taki funkcjonuje w Polsce od 1992r.) i pozostać tam aż do czasu zakończenia nauki i zdobycia zawodu. Wprawdzie wychowankom przysługuje prawo powrotu do Wioski Dziecięcej SOS, w której spędzili kilka lub kilkanaście lat, niemniej pobyt ich tam jest zawsze krótkotrwały i odbywa się raczej na zasadzie proszonego gościa, niż autentycznego członka rodziny.

Każde osierocone dziecko na nowo otrzyma matkę w Wiosce Dziecięcej SOS. Matki są to kobiety, które decydują się poświęcić całe swoje życie powierzonym im dzieciom. Osierocone dziecko doznaje od swojej nowej matki miłości i troski. Zadaniem matki jest zaakceptowanie powierzonych jej dzieci i obdarzenie ich miłością.

Matki otrzymują miesięcznie pewną sumę pieniędzy, którą gospodarują wedle swojego uznania. Wydają je zarówno na potrzeby własne, jak i gospodarstwa domowego oraz dzieci. Interesy Matki i dzieci są wspólne.

W prowadzeniu gospodarstwa domowego i opiece nad dziećmi Matce pomaga Ciocia. Jest to kobieta niezamężna, dyspozycyjna, która jest zatrudniona w Wiosce Dziecięcej SOS. Ciocia

pomaga w codziennej pracy, współtworzy atmosferę domu, zastępuje Matkę w czasie urlopu czy choroby. Ciocia nie tylko odciąża matkę w jej pracy, ale także stanowi dla dzieci ogniwo łączące je ze środowiskiem. Dostarcza ona istotnych bodźców wspierających ich rozwój społeczny. Ciocia pracuje równolegle w dwóch domach, nie będąc tak jak matka osobą związaną na stałe z Wioską.

Ustalono kryteria kwalifikacyjne dla Matek i Cioć. Kandydatka na Matkę powinna posiadać duże poczucie odpowiedzialności za podejmowanie funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz prezentować właściwy poziom moralno – etyczny i społeczno – kulturalny. Łatwość nawiązywania kontaktów z dziećmi w różnym wieku oraz umiejętność okazywania im życzliwości i zrozumienia. Kandydatką na Matkę może być osoba, która posiada obywatelstwo polskie, pełną zdolność do czynności prawnych, korzysta z praw publicznych, ma odpowiednie warunki zdrowotne wymagane do wykonywania funkcji opiekuńczych i wychowawczych, jest w wieku 30-35 lat, a w przypadkach szczególnych 28-40 lat, stanu wolnego, nie może posiadać własnych dzieci. Ponadto musi posiadać wykształcenie średnie z przygotowaniem pedagogicznym lub mieć ukończoną szkołę kształcącą nauczycieli, posiadać umiejętności i zainteresowania potrzebne do prowadzenia domu.

W Wiosce zatrudnia się również specjalistów, najczęściej: pedagogów, psychologów, terapeutów, logopedów, korepetytorów, specjalistów do prowadzenia kół zainteresowań oraz pracowników administracyjnych i gospodarczych (sekretarki, księgowy, konserwatorów i kierowców)..

Szczególą jednak rolę w niesieniu pomocy rodzinom wioskowym spełnia dyrektor, który odpowiada za funkcjonowanie Wioski Dziecięcej SOS jako całości. Mieszka on wraz ze swoją własną rodziną na terenie placówki i jest zaangażowany w codzienne sprawy i pracę Wioski oraz śledzi na bieżąco rozwój dzieci, które mogą się z nim spotkać także poza godzinami jego pracy. Podobnie jak Matki ma on nienormowany czas pracy.

Rodzina w Wiosce Dziecięcej SOS składa się z siedmiu do ośmiu dzieci – chłopców i dziewcząt – w różnym wieku, które żyją ze swoją nową matką jak rodzina naturalna. Rodzeństwa naturalne nie są rozdzielane.

Wioska dziecięca SOS składa się z 14 do 20 domów. Stanowi ona dla dziecka wzór porządku i wspiera je w nawiązywaniu kontaktów ze środowiskiem.

Umiejscowienie Wioski zależy zwykle od warunków lokalnych. Najczęściej jednak przyjmuje się zasadę, że powinna być ona usytuowana na obrzeżach niewielkiego miasta, tak aby dzieci miały zapewniony łatwy dostęp zarówno do dóbr kultury, jak i do środowiska naturalnego. Dzieci z Wioski uczęszczają do szkół publicznych, przez co mają możliwość kontaktu z rówieśnikami ze środowiska spoza Wioski. Teren Wioski nie jest więc w jakikolwiek sposób odgradzony od miasta czy osiedla, w skład którego wchodzi.

Rodzina w Wiosce Dziecięcej SOS stanowi w gruncie rzeczy środowisko wychowawcze bardzo zbliżone do rodziny zastępczej.

Wioski Dziecięce SOS w swoich założeniach pedagogicznych opierają się na wzorach rodzinnych i ich twórcy wychodzą z założenia, że tylko rodzina daje dziecku warunki do zdrowego rozwoju, którego nie uzyska ono w żadnym innym środowisku. Od pewnego już czasu przykładą się dużą wagę do rozwoju rodzinnych form opieki nad dzieckiem, które zwiększają szansę skutecznej kompensacji. Urzeczywistnieniem tej tendencji są właśnie funkcjonujące w naszym kraju Wioski Dziecięce SOS.

Inicjatywa utworzenia wioski dziecięcej w mieście i gminie Karlino stanowi jeden z możliwych kierunków rozwoju pomocy dziecku i rodzinie w Powiecie Białogardzkim.

POWIATOWY PROGRAM OCHRONY DZIECKA PRZED PRZEMOCĄ - Podjęty we współpracy z Urzędem Rzecznika Praw Dziecka w Warszawie.

Zadanie 1.F

Powołanie Zespołu ds. Opieki nad dzieckiem i Rodziną oraz dalszy rozwój Centrum Interwencji Kryzysowej

W ramach programu wprowadzania nowoczesnych form opieki społecznej planuje się powołanie na terenie powiatu białogardzkiego zespołu odpowiedzialnego za opiekę nad dzieckiem i rodziną. Inicjatywa ta jest wynikiem wieloletnich obserwacji sytuacji rodzin zastępczych oraz pracy środowiskowej wśród rodzin problemowych. Podstawą do podjęcia takiej inicjatywy było przeświadczenie, iż niezbędne jest wprowadzenie nowoczesnej i kompleksowej pomocy rodzinom. Planowany zespół powinien składać się z:

- psychologa;
- pielęgniarki środowiskowej;
- pracownika socjalnego;
- urzędników odpowiedzialnych za działanie opieki społecznej na terenie powiatu;
- specjalistów w zakresie funkcjonowania rodzin zastępczych;
- prawnika specjalizującego się w problemach kodeksu rodzinnego i opiekuńczego.

Przemoc wobec dzieci

(formy przemocy, skala zjawiska, próby przeciwdziałania, propozycje zmian-materiały opracowane przez Biuro Analiz Rzecznika Praw Dziecka).

Obecnie obowiązujące rozwiązania prawne uznają w sposób jednoznaczny podmiotowość dziecka. Jest to związane ze standardami praw dzieci określonymi w Konwencji o Prawach Dziecka ratyfikowanej przez większość krajów członkowskich ONZ. Znalazło to wyraz w zapisach Konstytucji RP oraz w kodeksowych zapisach prawa rodzinnego. Zarówno Konwencja, jak i przyjęte w Polsce rozwiązania prawne w sposób naturalny podkreślają prawo dziecka do szczególnej ochrony.

Każde dziecko, z uwagi że jest dzieckiem „wymaga szczególnej opieki i troski, w tym właściwej opieki prawnej”. Wszystkie instytucje publiczne: sądy, opieka społeczna, szkoły, władze administracyjne, organizacje pozarządowe w swoich działaniach wobec dzieci powinny kierować się nakazem, jak najlepszego zabezpieczenia interesów dziecka. To zawodowy i prawny obowiązek osób i instytucji działających na rzecz dzieci.

Jednym z takich problemów, które wymagają podjęcia wszelkich działań w celu zabezpieczenia i ochrony interesów dziecka jest przemoc.

PRZEMOC

Istnieje wiele definicji przemocy, a specjaliści toczą spory o trafność poszczególnych określeń. Do celów niniejszego wystąpienia przyjąłem, że przemoc to fizyczne i psychiczne krzywdzenie dziecka, uwarunkowane wieloma zespołami przyczyn. To naruszenie autonomii dziecka, jego praw do samostanowienia, to zagrożenie dla społecznie uznawanych wartości moralnych, to wreszcie zakłócenie wewnątrzrodzinnych relacji, naruszenie obowiązujących norm prawnych.

Ze zjawiskami krzywdzenia dziecka mamy do czynienia, przede wszystkim w sytuacjach:

- Przemocy fizycznej stosowanej wobec dziecka,

- Wykorzystania seksualnego dziecka,
- Maltretowania psychicznego(emocjonalnego) dziecka,
- Zaniedbania dziecka,

Odrębnym zagadnieniem związanym z problematyką przemocy jest zjawisko przemocy rówieśniczej i agresji, występujące szczególnie na terenie szkoły

Przemoc w rodzinie

Przemoc w rodzinie określa się często mianem przemocy domowej jako:

awantury domowe", „kłótnie rodzinne", „nieporozumienia rodzinne, małżeńskie". Zjawisko to do niedawna było słabo udokumentowane, utożsamiano je z rodzinami problemowymi i patologicznymi. Agresję w rodzinie traktowano jako formy codziennego zachowania.

Dziś wiemy, że przemoc w rodzinie jest zjawiskiem powszechnym, obecnym w różnych kulturach, środowiskach i grupach społecznych. Przemoc w rodzinie to forma sprawowania władzy i kontroli nad innymi członkami rodziny (współmałżonek, dzieci). Przemoc rodzica odgrywa dużą rolę w etiologii i uwarunkowaniach nieprzystosowania społecznego dziecka. Większość szkód fizycznych, jakich doznaje dziecko wiąże się ze stosowaniem „normalnych" w danej rodzinie praktyk wychowawczych wymierzania kary.

Zachowania agresywne, obrazy przemocy, których świadkami i uczestnikami są dzieci uczą je agresywnego zachowania, wskazują niewłaściwy sposób rozwiązywania konfliktów - zjawisko modelowania agresji. Dziecko z roli ofiary łatwo może przejść do roli sprawcy przemocy. Mechanizm ten działa w środowisku szkolnym: przemoc rówieśnicza, zjawisko fali, zachowania w grupach nieformalnych. Przemoc w domu przekłada się bardzo często na postawy dziecka w szkole.

Należy pamiętać, że przemoc w otoczeniu to życie dziecka w ciągłym strachu, stresie i napięciu. U nastolatków może skutkować brakiem pozytywnych modeli relacji w związkach, może generować postawy i wzorce zachowań

Polski model rodziny, ról pełnionych w rodzinie nacechowany jest przemocą.

Przemoc rówieśnicza

Odrębnym zagadnieniem związanym z problematyką przemocy jest zjawisko przemocy rówieśniczej i agresji, występujące szczególnie na terenie szkoły.

Wszelkie raporty, analizy i opracowania informują o wzroście zjawiska niedostosowania społecznego dzieci i młodzieży szkolnej. Corocznie prasa i programy telewizyjne informują o zjawiskach „fali", przemocy rówieśniczej i agresji, o wzroście zagrożenia narkotykami i innymi używkami. Także nauczyciele wskazują przemoc rówieśniczą i agresję wobec dorosłych jako największe problemy wychowawcze. Jednocześnie specjaliści wskazują, że przyczyny agresywnych zachowań dzieci i młodzieży leżą poza szkołą. Ich zdaniem, są one generowane w rodzinie, w niewłaściwym modelu wychowania, braku czasu dla dziecka, spędzaniu przez nie czasu wolnego bez pozytywnych ofert wychowawczych, w niekontrolowanym dostępie do mediów i gier nacechowanych agresją.

Szkolny system wychowawczy, wspierając proces wychowania dziecka w rodzinie, powinien przygotować dzieci i młodzież do radzenia sobie w kontaktach społecznych, powinien:

- Kształtować umiejętności współdziałania i współżycia społecznego, w tym umiejętność mediacji, negocjacji i rozwiązywania konfliktów
- Uczyc dokonywania wyborów opartych o oceny moralne i etyczne wynikające z przekazywanego przez rodzinę i szkołę systemu wartości
- Przygotowywać do odpowiedzialności za siebie i innych
- Rozwijać sfery poznawcze, kształtując intelekt oraz rozwijać uczucia i emocje, kształtując sferę duchową

- Uczyć dbałości o zdrowie i rozwój fizyczny.

Dobra szkoła to taka, której klimat wychowawczy sprawia, że dzieci i młodzież czują się w niej bezpiecznie, mają poczucie sprawstwa we wszystkich obszarach jej działalności.

Wprowadzana reforma edukacji stwarza szansę na realizację wizji dobrej i bezpiecznej szkoły. Rzeczywistość szkolna to wciąż obszary nie wykorzystanych możliwości.

3). Skala przemocy

W Polsce dopiero od niedawna zaczęliśmy zajmować się przeciwdziałaniem przemocy oraz badaniem skali zjawiska.

Zjawisko przemocy domowej na przestrzeni ostatnich lat dynamicznie rośnie. Jest to związane z coraz lepszym rozeznaniem problemu, jak też powszechnym wdrożeniem przez Policję procedury „Niebieskich Kart”. Trudno natomiast jednoznacznie określić skalę zjawiska i jego dynamikę - spadek lub wzrost.

Przemoc domowa w statystykach ogólnopolskich Policji opartych o procedury „Niebieskiej Karty” to wg danych za 2000 rok:

- Blisko 480 000 interwencji w domach, w tym: - 86 000 interwencji dotyczyło przemocy, - 37 000 udokumentowanej przemocy, - 57 000 konfliktów z zagrożeniem przemocą o Ogółem stwierdzono 117 000 ofiar przemocy, w tym: - 68 000 kobiet, - 5 500 mężczyzn, 28 000 dzieci do lat 13-u, 15 500 nieletnich powyżej 13 roku życia o Ogółem było 70 000 sprawców przemocy, w tym: - 2 500 kobiet, - 67 000 mężczyzn, - 577 nieletnich
- Pod wpływem alkoholu było 85% sprawców przemocy
- W wyniku interwencji Policji wszczęto 22 000 postępowań przygotowawczych, w tym: - 15 500 z art. 207 kk, - ponad 5 000 z art. 190, - 730 z art. 191, - 240 z art.197, - 210 postępowań z art. 200 kk
- Postępowań zakończonych stwierdzeniem przestępstwa było 8 500. (Wszystkie w/w dane z raportu Komendy Głównej Policji za 2000 rok)
- Badania przeprowadzone w Polsce oraz w innych krajach naszego kręgu kulturowego wykazują, że 66-93% rodziców stosuje przemoc w wychowaniu dzieci w postaci: bicia, poszturchiwania, popychania. W stosunku do 4 - 5 % dzieci rodzice stosują regularną przemoc i znęcanie się. Dzieci młodsze krzywdzone są częściej niż dzieci starsze. Chłopcy częściej niż dziewczynki. Najsurowszych kar doświadczają chłopcy w wieku 3 do 5 lat. U dzieci starszych (10 - 14 lat) stosowanie przemocy spada o ok. 25%. Przemocy doświadczą ok. 30% młodzieży w wieku 15-17 lat, dzieci dorosłe w ok. 8%. W wieku starszym częściej karane są dziewczynki. (Dane z publikacji I.Pospiszyl: Razem przeciw przemocy.) o Badania specjalistów zachodnich wskazują, że co najmniej 25% dorosłych kobiet i 10% mężczyzn było wykorzystywanych seksualnie przed 16 rokiem życia, z tego aż 30-35% w związkach kazirodznych. o Badania prof. L. Starowicza potwierdzają światowe tendencje: 25% dziewcząt i 22 % chłopców poddanych zostało oddziaływaniu pornografii, 9% dziewcząt i 2 % chłopców - pobudzaniu narządów płciowych, 5,4% dziewcząt i 1,9% chłopców stało się ofiarami różnego typu czynów lubieżnych. o Wykorzystanie seksualne dzieci najczęściej występuje w kręgu osób bliskich i znajomych, w rodzinie ma najczęściej charakter wielokrotnego wykorzystania, okres największego ryzyka to: 10-15 lat dla dziewcząt i 3-12 lat dla chłopców (są wykorzystywani głównie przez mężczyzn). (I. Pospiszyl) o 47% dorosłych Polaków nie wyobraża sobie wychowania bez stosowania kar cielesnych, 36% uznaje bicie za zwykłą metodę wychowawczą (dane CBOS i OBOP) o Ok. 200 dzieci trafia do polskich szpitali z

rozpoznaniem tzw. syndromu dziecka maltretowanego (dane Państwowego Instytutu Higieny)

Przedstawiając powyższe dane należy mieć świadomość istnienia trudnej do określenia liczby nie zgłoszonych przypadków przemocy.

Dotychczasowe próby przeciwdziałania

Od początku lat 90-tych zaczęło w Polsce powstawać wiele lokalnych telefonów zaufania, w tym dla ofiar przemocy. Powstawać zaczęły punkty konsultacyjne, ośrodki interwencji kryzysowej, hostele i schroniska dla ofiar przemocy prowadzone głównie przez organizacje pozarządowe. Od 1996 roku działa ogólnopolski numer telefonu „Niebieska Linia” prowadzony przez Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”.

Ministerstwo Zdrowia we współpracy z Państwową Agencją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych PARPA, pełnomocnikami samorządów ds. rozwiązywania problemów alkoholowych oraz organizacjami pozarządowymi (np.: Fundacja „Dzieci Niczyje”, Pogotowie „Niebieska Linia”) organizuje i inicjuje corocznie konferencje, programy przeciwdziałania i kampanie medialne i plakatowe poświęcone przeciwdziałaniu przemocy.

Propozycje rozwiązań systemowych

Przemoc wobec dzieci należy uznać za problem społeczny wymagający rozwiązań systemowych. Chcąc mówić o systemie przeciwdziałania przemocy należy zapewnić jego powszechność zarówno w zakresie dostępności dla każdego poszukującego pomocy jak i interweniującego. Rozwiązania systemowe powinny integrować i koordynować działania wszystkich służb zajmujących się problemem. Należy odejść od dominacji form represyjnych i penalizujących na rzecz form pomocy opartych o oddziaływania mediacyjne, profilaktyczne i prewencyjne. (Odwrócenie dotychczasowych proporcji z 70 % interwencji represyjnych na rzecz oddziaływań „miękkich”.)

Plan RPD ochrony dziecka przed przemocą

System pomocy i wsparcia oparty o powiatowe centra pomocy rodzinie, jako koordynatora i zarządzającego systemem. Do standardów systemu na szczeblu PCPR-u powinny należeć:

- komisja-zespół ds. określenia charakteru i formy pomocy, z kierownikiem podejmującym decyzje co do formy i kierunku pomocy oraz zakresu interwencji (W skład zespołu powinni bezwzględnie wchodzić profesjonaliści)
- wielozakresowa pomoc z wykorzystaniem wszystkich specjalistów i placówek pomocy istniejących na danym terenie
- koordynacja działań wszystkich instytucji i służb zajmujących się problemem przemocy z możliwością powierzania zadań organizacjom pozarządowym.
- telefon interwencyjny (jeden, krótki numer w całym kraju łączący rozmówcę z danym powiatem)
- rejestr sprawców przemocy

zaostrenie prawa karnego za przestępstwa wobec dzieci, z wyodrębnieniem przestępstwa znęcania się nad małoletnim.

Podjęcie pracy ze sprawcą przemocy

- w zakładzie karnym- praca resocjalizacyjna i psychoterapeutyczna
- po opuszczeniu zakładu - terapia, monitorowanie zachowań /kuratorzy sądowi/.

Rozszerzenie form pracy z ofiarami przemocy

- ograniczenie procedur sądowych - ograniczenie przesłuchań /"najlepiej raz'7
- przesłuchanie dziecka w odpowiednio przygotowanych pomieszczeniach (z możliwością przesłuchań poza siedzibą sądu i prokuratury)
- przyjęcie zasady izolacji sprawcy, nie ofiary / w szczególnie uzasadnionych przypadkach/
- rozbudowa form pomocy: psychoterapeutycznej, socjalnej, medycznej i innych.

Plan wzmocnienia rozwiązań systemowych przeciwdziałania przemocy wobec dzieci wymaga także podjęcia wielu działań związanych z respektowaniem podmiotowości dziecka w działalności organów władzy publicznej oraz w postępowaniu sądowym, m.in.:

- obowiązku wysłuchania i w miarę możliwości uwzględnienia zdania dziecka przez organa władzy publicznej
- przestrzegania prawa dziecka do wyrażania opinii, występowania w sądzie we własnych sprawach
- informowania dziecka i jego przedstawiciela prawnego o przysługujących dziecku prawach
- ochrony interesów dziecka w postępowaniu sądowym poprzez:
 - wnioskowanie o uchylenie jawności rozprawy, zwłaszcza gdy sprawa dotyczy przestępstw przeciwko wolności seksualnej, obyczajowości oraz przeciwko rodzinie i opiece o wnioskowanie o przesłuchanie pokrzywdzonych w pierwszej kolejności, przed przeprowadzeniem innych dowodów o wnioskowanie o przesłuchanie małoletniego pokrzywdzonego, ofiar gwałtu oraz znęcania się bez obecności oskarżonego, o ile są przesłanki wskazujące, że obecność ta mogłaby oddziaływać krępująco o kierowanie do sądu wniosków o uchylenie niewłaściwych pytań naruszających godność osobistą lub sferę prywatną pokrzywdzonego, a nie mających znaczenia dla istoty sprawy.

Plan wzmocnienia rozwiązań systemowych przeciwdziałania przemocy wobec dzieci wymaga także podjęcia wielu działań związanych z respektowaniem podmiotowości dziecka w działalności organów władzy publicznej oraz w postępowaniu sądowym, m.in.:

- obowiązku wysłuchania i w miarę możliwości uwzględnienia zdania dziecka przez organa władzy publicznej
- przestrzegania prawa dziecka do wyrażania opinii, występowania w sądzie we własnych sprawach
- informowania dziecka i jego przedstawiciela prawnego o przysługujących dziecku prawach
- ochrony interesów dziecka w postępowaniu sądowym poprzez:
 - wnioskowanie o uchylenie jawności rozprawy, zwłaszcza gdy sprawa dotyczy przestępstw przeciwko wolności seksualnej, obyczajowości oraz przeciwko rodzinie i opiece o wnioskowanie o przesłuchanie pokrzywdzonych w pierwszej kolejności, przed przeprowadzeniem innych dowodów o wnioskowanie o przesłuchanie małoletniego pokrzywdzonego, ofiar gwałtu oraz znęcania się bez obecności oskarżonego, o ile są przesłanki wskazujące, że obecność ta mogłaby oddziaływać krępująco o kierowanie do sądu wniosków o uchylenie niewłaściwych pytań naruszających godność osobistą lub sferę prywatną pokrzywdzonego, a nie mających znaczenia dla istoty sprawy.

Istotą wprowadzenia Powiatowego Programu Ochrony Dziecka Przed Przemocą będzie skoordynowanie na poziomie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie Działania wszystkich służb świadczących pomoc na rzecz ofiar przemocy.

W tym celu planuje się przedsięwzięcie następujących działań i opracowanie procedur funkcjonowania programu.

PROCEDURY

I. Moment zgłoszenia dziejącej się przemocy:

- telefon,
- zgłoszenie się ofiary przemocy do dyżurującego specjalisty (PCPR, Ośrodek Interwencji Kryzysowej).

II. Diagnoza wstępna.

III. Spotkanie Zespołu Interwencyjnego.

IV. Ustalenie sposobu działania:

<i>W wypadku Gorącej Przemocy</i>	<i>W wypadku innych form przemocy</i>
Zatrzymać przemoc	Wizyta pracownika socjalnego w środowisku
Poinformować policję, straż miejską (izolacja sprawcy)	Wysłanie rodziny do specjalistów
Wysłanie na leczenie	Propozycje udziału w terapii rodzinnej (Specjaliści ds. Wspierania Rodziny, Specjaliści z Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej)
Wizyta pracownika socjalnego w środowisku (praca socjalna)	Propozycje udziału w procesie mediacji
Uzgodnienie dalszych kroków w procesie pomocy (jak w innych formach przemocy)	Terapia dzieci: Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna

Założenia do procedury:

Specjalista dyżurujący przy telefonie przyjmujący zgłoszenie staje się opiekunem, pilotującym proces pomocy ofierze w całej procedurze, spotyka się osobiście z podmiotem – osobą zgłaszającą się po pomoc. Ten specjalista jest odpowiedzialny za posiadanie pełnej wiedzy o tym, w jakim miejscu jest proces pomocy, czy wszystkie służby wykonały zadanie im przynależne.

W związku z tym, że skład Zespołu Interwencyjnego jest znany personalnie poszczególnym służbom, z którymi te osoby współpracują. Mają one wpływ na przebieg całej procedury interwencji na każdym etapie.

Niezbędne działania :

1. Powołanie koordynatora programu odpowiedzialnego za codzienny kontakt z przedstawicielami Ośrodków Pomocy Społecznej, Pedagogami Szkolnymi, Kuratorami Sądowymi, Pracownikami funkcjonujących Poradni Specjalistycznych (w tym : Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej, Uzależnień i innych), Policją i innymi placówkami działającymi w sieci współpracy.
2. Utworzenie telefonu zaufania z grupą obsługujących go specjalistów, czynnego całą dobę.

3. Zaangażowanie wolontariuszy do wspierania programu.
4. Powołanie Ośrodka Mediacji przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie pomiędzy ofiarą a sprawcą przestępstwa współpracującego z Wydziałem Rodzinnym Sądu Rejonowego.

Koszty tego przedsięwzięcia oceniamy na kwotę 120 tys. zł, ponoszone przez powiat przy wsparciu Urzędu Rzecznika Praw Dziecka.

2.2. OPIEKA NAD OSOBAMI NIEPEŁNOSPRAWNYMI W RAMACH PROGRAMÓW STAŁYCH I CELOWYCY (DOMINO) I REFUNDOWANYCH ZE ŚRODKÓW PFRON

Misją Powiatu Białogardzkiego na rzecz osób niepełnosprawnych jest umożliwienie godnego życia w społeczeństwie i tworzenie przyjaznych warunków do samorealizacji.

CHARAKTERYSTYKA POWIATU BIAŁOGARDZKIEGO POD KĄTEM OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Teren naszego Powiatu zamieszkuje ok. 4.760 osób niepełnosprawnych z orzeczoną grupą inwalidzką.

Rozwój cywilizacji oraz tempo życia powoduje, że grupa ta systematycznie rośnie. Do tej liczby trzeba dodać osoby z czasową dysfunkcją ruchu. Niepełnosprawność to nie tylko dysfunkcja fizyczna czy psychiczna, ale również wiek i związane z tym stanem niedomagania. Wliczając w to rodziny mamy obraz potrzeb i oczekiwań tej znacznej, bo około 35% grupy mieszkańców naszego Powiatu. Takie są potrzeby w zakresie likwidacji barier architektonicznych i funkcjonalnych na terenie Powiatu.

Trzeba tutaj wspomnieć o braku odpowiedniej i przystosowanej bazy wypoczynkowej, rekreacyjnej i rehabilitacyjnej dla potrzeb osób niepełnosprawnych.

Osobnym zagadnieniem jest utrudniony dostęp osób niepełnosprawnych do podstawowej opieki medycznej, szczególnie z terenów wiejskich.

Konieczne jest wprowadzenie nowych rozwiązań oraz wdrożenie systemów prawnych i finansowych w tym zakresie.

Kolejnym zagadnieniem są potrzeby osób niepełnosprawnych w zakresie aktywności zawodowej.

ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Ludzie pełnosprawni mają różne potrzeby związane z rozwojem i udziałem w życiu społecznym. Dla ich zaspokajania buduje się różne systemy: system opieki zdrowotnej, edukacji, przygotowania do pracy, zapewnienia środków do życia, instytucji kulturowych, sportowych i rekreacyjnych.

Osoby niepełnosprawne żyjące obok nas mają takie same potrzeby a nawet większe, wynikających z ich niepełnosprawności. Wyrównywanie szans jest głównym celem tej polityki.

Podstawowe założenia to praca na rzecz siebie i społeczeństwa, wypoczynek i rehabilitacja.

Pierwszy etap wdrażania programu polega na zdiagnozowaniu sytuacji osób niepełnosprawnych, określeniu ich potrzeb w celu opisania niezbędnych zmian w zakresach świadczonej pomocy.

W ramach tego etapu zostaną podjęte następujące działania :

- 1) Zebranie i opracowanie informacji o osobach niepełnosprawnych oraz ich sytuacji życiowej.
- 2) Utworzenie centrum informacji dla osób niepełnosprawnych:
 - szkolenia dla osób niepełnosprawnych w zakresie prawa, zatrudnienia i rehabilitacji,
 - poszerzenie dostępu do informacji,
 - szkolenie z zakresu języka migowego.
- 3) Zapewnienie osobom niepełnosprawnym dostępu do podstawowej opieki zdrowotnej.)
- 4). Program w zakresie rehabilitacji fizycznej, tworzenie ośrodka rehabilitacji.
- 5). Szkolenia osób niepełnosprawnych i ich rodzin w zakresie rehabilitacji psychicznej.
- 6). Proponowanie zmian w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych.

Drugi etap to tworzenie warunków przyjaznych dla osób niepełnosprawnych:

- 1) Programu czynnego wypoczynku i uprawianie sportów przez osoby niepełnosprawne; baza turystyczna dostępna dla osób niepełnosprawnych,
 - baza sportowa,
 - promocja walorów turystycznych dostępnych dla osób niepełnosprawnych.
- 2) Organizowanie szkoleń, sympozjów, konferencji o wymiarze ponad lokalnym w zakresie promocji zachowań nastawionych na integrację osób niepełnosprawnych:
 - promowanie dokonań na rzecz osób niepełnosprawnych,
- 3) Likwidację barier architektonicznych.
- 4) Uruchamianie nowych placówek Warsztatów Terapii Zajęciowej na terenie Powiatu.
- 5) Program usług transportowych.
- 6) Tworzenie systemu stypendiów dla osób niepełnosprawnych umożliwiających naukę w szkołach ponad podstawowych i wyższych.

Propozycje do drugiego etapu wdrożenia programu na rzecz osób niepełnosprawnych:

- 1). Program możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych poprzez tworzenia nowych miejsc pracy:
 - stworzenie form prawnych dla pozyskania inwestorów działających na rzecz osób niepełnosprawnych,
 - program rozwiązań prawnych i finansowych pozwalających na zwiększenie zatrudnienia osób niepełnosprawnych.
- 2) Program kształcenia dla osób niepełnosprawnych w zakresie szkoły średniej i studiów wyższych, dla osób z dysfunkcją narządu ruchu i słuchu oraz niewidomych i niedowidzących.
- 3) Organizowanie wystaw, plenerów i imprez artystycznych dla osób niepełnosprawnych.
- 4) Powołanie LIGII POWIATÓW przyjaznych dla osób niepełnosprawnych;
 - wdrożenie systemu wzajemnej wymiany doświadczeń, inicjowanie i propagowanie rozwiązań prawnych,
 - korzystanie z programów funkcjonujących w Unii Europejskiej.
- 5) Opracowanie i wydawanie biuletynu informacyjnego
 - informacja za pomocą internetu,
 - informacja w formie broszury.

- 6) Opracowanie zasad współdziałania ze stowarzyszeniami i organizacjami pozarządowymi;
 - koordynacja prac na rzecz osób niepełnosprawnych,
 - pomoc w organizacji nowych stowarzyszeń.

SPOSÓB WDRAŻANIA PROGRAMU

1). *Zebranie i opracowanie informacji o osobach niepełnosprawnych oraz ich sytuacji życiowej.*

Pierwszym etapem będzie opracowanie ankiety dla osób niepełnosprawnych. Będą w niej zawarte informacje o środowisku, w którym żyją te osoby.

Zebrane dane będą służyły do opracowania bazy danych, swoistej mapy potrzeb osób niepełnosprawnych.

Jest to ważne zadanie programu warunkujące dalsze postępowanie. Będzie ono odpowiedzią na pytanie, które potrzeby będą realizowane i z jakim nasileniem oraz nasyceniem środków finansowych.

Realizacja tego punktu jest równoczesnym wdrożeniem filaru drugiego, aktywności poprzez pracę.

2). *Utworzenie centrum informacji dla osób niepełnosprawnych.*

W ramach Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie proponuje się utworzenie CENTRUM INFORMACJI DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH. Celem Centrum byłoby przekazywanie informacji w zakresie możliwości nauki, pracy i rehabilitacji. Pozyskanie informacji o prawach wynikających z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz uzyskanie o programach celowych PFRON.

3). *Likwidacja barier architektonicznych.*

Likwidacja barier jest przedsięwzięciem bardzo kosztownym. Konieczne jest przyzwolenie społeczne do takiego ułożenia budżetu, aby część środków przeznaczyć na ten cel.

Założenia programu przyjmują przeprowadzenie kampanii na rzecz likwidacji barier architektonicznych w lokalach użytkowych.

Konieczne jest szersza informacja o możliwości pozyskiwania środków z PFRON oraz środków pomocowych od fundacji działających na rzecz osób niepełnosprawnych.

4). *Wprowadzenie programu dla klubów sportowych umożliwiających rehabilitację poprzez sport.*

Do realizacji tego punktu programu umożliwiającego rehabilitację osób niepełnosprawnych poprzez sport niezbędna jest odpowiednia baza lokalowa. Zasadne byłoby tu wykorzystanie już istniejącej bazy sportowo-rekreacyjnej jaką dysponuje miasto Białogard jak również placówki oświatowe dysponujące salami gimnastycznymi na terenie powiatu Białogardzkiego.

Konieczne jest opracowanie harmonogramu korzystania z obiektów na potrzeby osób niepełnosprawnych.

5). *Propagowanie aktywnego wypoczynku dla osób niepełnosprawnych*

Opracowywany jest program w oparciu o wykorzystanie bazy lokalowej i kadry pedagogicznej Zespołu Szkół Specjalnych w Białogardzie i Poradni Pedagogiczno Psychologicznej cykl szkoleń ukierunkowanych na aktywny wypoczynek osób niepełnosprawnych.

Celem tego programu jest ukazanie osobom niepełnosprawnym walorów uczestnictwa w czynnym wypoczynku.

Turystyka i sport dają możliwość w szerokim zakresie pobudzić aktywność osób niepełnosprawnych.

6). Zapewnienie osobom niepełnosprawnym dostępu do podstawowej opieki zdrowotnej.

W oparciu o program usług transportowych dla osób niepełnosprawnych zapewnia się dowóz do miejsc zabiegów medycznych i rehabilitacyjnych.

7). Program w zakresie rehabilitacji fizycznej, tworzenie ośrodka rehabilitacji.

Na bazie lokalowej byłej Przychodni Zespołu Opieki Zdrowotnej z wykorzystaniem sprzętu rehabilitacyjnego Domu Pomocy Społecznej w Białogardzie proponuje się utworzenie Ośrodka Rehabilitacji działającego na rzecz wszystkich niepełnosprawnych mieszkających na terenie powiatu Białogardzkiego.

Szczegółowy rodzaj wyposażenia i sposób adaptacji zostanie zawarty w programie w/w utworzenia centrum.

W ramach Ośrodka Rehabilitacji istnieje możliwość utworzenia Ośrodka hipoterapii w kompleksie wypoczynkowym Krzywopłotach. -

8). Szkolenia osób niepełnosprawnych i ich rodzin w zakresie rehabilitacji psychicznej.

Na bazie istniejącego Zespołu Szkół Specjalnych (Szkoła Podstawowa i Gimnazjum) opracowywany jest program szkoleń dla potrzeb dzieci i młodzieży o specjalnych potrzebach edukacyjnych.

Program ten opiera się na kształceniu dzieci i młodzieży upośledzonej umysłowo w stopniu znacznym w oparciu o bazę zakładów pracy chronionej istniejących na terenie w powiatu Białogardzkiego.

Program zawiera koncepcję rozbudowy bazy dydaktycznej szkoły, zlikwidowanie barier architektonicznych, wyposażenie w niezbędne elementy orientacyjne dla osób niewidomych oraz odpowiednią kolorystykę dla osób niedowidzących.

Proponuje się opracowanie systemu kształcenia osób do pracy z dziećmi z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim, szkolenia dla rodziców tych dzieci (np. autystycznych) oraz opracowanie autorskich programów dydaktycznych przeznaczonych dla tych dzieci.

Wprowadzenie systemu dalszego kształcenia młodzieży o specjalnych potrzebach edukacyjnych oraz w konsekwencji pozyskanie zatrudnienie pozwoli dać szansę tym ludziom wyjścia z zamkniętego świata.

Oparcie zajęć dydaktyczno – praktycznych na możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych na zasadzie pracy chałupniczej na bazie istniejących zakładów pracy chronionej.

Wykształcenie ludzi, którzy mogą, umieją i lubią pracować z dziećmi da odpowiednie, zgodne z przyjętymi standardami, możliwości pracy oraz pożądane efekty.

Powołanie do życia poradnictwa dla dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych wykorzystując zasoby kadrowe i lokalowe PPP i ZSS w Białogardzie.

W programach wychowawczych szkół zaproponować szeroko pojęty wolontariat polegający m. in. na odwiedzinach w DPS-ie, Szpitalu, Domu Dziecka, a także spotkania integracyjne z ludźmi potrzebującymi pomocy nie tylko materialnej

Stąd wynikają potrzeby:

- likwidacja barier architektonicznych w ZSS,
- wyposażenie sali gimnastycznej w sprzęt rehabilitacyjny, zatrudnienie fachowców.

10). Tworzenie systemu stypendiów dla osób niepełnosprawnych umożliwiających naukę w szkołach ponad podstawowych i wyższych uczelni.

Przeprowadzona analiza rynku pracy na terenie Powiatu wskazuje na konieczność podniesienia poziomu wykształcenia osób niepełnosprawnych.

Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych określa formy różnych szkoleń, lecz brak jest wyraźnego wskaźnika kompetencji i przeznaczenia środków na podnoszenie wykształcenia w formie obowiązku szkolnego w zakresie szkoły średniej oraz w zakresie szkolnictwa wyższego.

Osoby niepełnosprawne często rezygnują z dalszego kształcenia ze względu na stan zdrowia i konieczności ponoszenia związanych z tym kosztów.

Program dofinansowań będzie regulował trzy podstawowe grupy kosztów: czesne, pobyt w szkole lub na uczelni, dojazdy do szkoły lub uczelnie.

Wysokość dofinansowań będzie uzależniona od osiągniętych wyników w nauce, sytuacji materialnej, przydatności wybranego kierunku pod kątem uzyskania zatrudnienia.

11). Poszerzenie dostępu do źródeł informacji.

Znać swoje prawa to przesłanie, które stało się przyczyną powstania tego programu.

W opracowaniu jest system, który pozwalałby na dotarcie z wiadomościami do osób niepełnosprawnych.

Planowane jest wykorzystanie wydawnictw, telewizji kablowej i internetu jako nośnika informacji dla osób niepełnosprawnych.

Na terenie naszego Powiatu działa zakład poligraficzny, który jest zakładem pracy chronionej i na jego bazie można prowadzić działalność wydawniczą. Wariantem, który może zaistnieć jest zainteresowanie osób niepełnosprawnych prowadzeniem własnej działalności gospodarczej w oparciu o środki PFRON.

12). Program usług transportowych.

Na terenie Powiatu funkcjonuje program usług transportowych dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych. Uruchomienie tego programu nastąpiło w grudniu 1999 roku wychodząc naprzeciw potrzebom osób niepełnosprawnych. Zapotrzebowanie na tego typu usługi jest bardzo duże.

Usługi zaspokajają potrzeby w zakresie dowozu dzieci do szkół, pracowników do zakładów pracy oraz przewozu dzieci i dorosłych do specjalistycznych ośrodków. Odbywały się również wycieczki i wyjazdy na zawody sportowe dla dzieci, młodzieży i rodziców z Zespołu Szkół Specjalnych w Białogardzie.

Konieczne jest dalsze rozwój programu usług transportowych poprzez zwiększenie ilości taboru i pozyskiwanie środków finansowych na kontynuację programu.

13). Proponowanie zmian w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Trwają prace nad nowelizacją ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. W ramach tych prac zgłaszane będą parlamentarzysta z naszego terenu propozycje zmian przepisów, związane z aktywizacją przedsiębiorców w celu tworzenia nowych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych; przepisów dotyczących udzielania pożyczek osobom niepełnosprawnym dla ich aktywizacji zawodowej.

W połączeniu strategii Powiatu Białogardzkiego z strategią poszczególnych gmin jest opracowywany program odnośnie przystosowania istniejącej bazy dla potrzeb osób niepełnosprawnych.

Miasto Białogard tworzy koncepcję wykorzystania bazy sportowo – rekreacyjnej przy ulicy Moniuszki na centrum szkoleniowo sportowe, rekreacyjno wypoczynkowe dla osób niepełnosprawnych.

Organizowanie zgrupowań, obozów kondycyjnych dla paraolimpijczyków. Są opracowane założenia do przeprowadzenia paraolimpiady na bazie istniejących obiektów.

Jednym z tych założeń jest już opracowana dokumentacja na przystosowanie istniejącej bazy hotelowej pod potrzeby osób niepełnosprawnych.

Jest to dobry przykład możliwości wykorzystania istniejącej bazy pod potrzeby osób niepełnosprawnych.

Są środki na terenie powiatu, które mogą być wykorzystane w taki lub podobny sposób.

Otwarty jest sposób finansowania tych inwestycji, tutaj z pomocą oprócz w/w instytucji może przyjść Główny Urząd Kultury Fizycznej.

Powstała koncepcja wykorzystania istniejących zasobów starostwa na bazę hotelowo - szkoleniowo – rekreacyjną. Pod tą koncepcją powstał projekt przystosowania budynku Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie na w/w bazę przystosowaną dla potrzeb osób niepełnosprawnych. Znajdą się tutaj sale kawiarniano – restauracyjne w połączeniu z salami wystawowymi. Będzie tu baza hotelowa w połączeniu z bazą szkoleniową. Planowane są szkolenia dla osób niepełnosprawnych, aktywnego podejścia do swojej niepełnosprawności, szkolenie w zakresie praw i możliwości osób niepełnosprawnych.

Planowane są szkolenia dla rodzin osób niepełnosprawnych, dla tych, którzy są zapoznani z tym problemem od momentu narodzin oraz dla tych, dla których jest to zupełna nowość w wyniku wypadków losowych. Będzie też możliwość rozszerzenia szkoleń dla edukatorów, którzy w przyszłości będą szkolić inne osoby w tym zakresie.

Wprowadzenie tych trzech funkcji w tym obiekcie jest ciekawym rozwiązaniem połączenia funkcji wypoczynkowej, kawiarnia z funkcją obcowania ze sztuką, wystawy małej formy teatralnej, funkcji wypoczynkowo – hotelowej jako baza wypadowa dla zwiedzania przepięknych okolic, funkcja szkoleniowa oraz część budynku przystosowana do wynajmu, lecz z przystosowaniem dla osób niepełnosprawnych, daje ciekawy efekt rehabilitacji psychicznej i odpoczynku.

Powiat Białogardzki zorganizował kilka spotkań szkoleniowych poświęconych osobom niepełnosprawnym, pierwsze z nich odbyło się w dniach 5-6 października w roku 2000-ym. Kolejne miały miejsce w 2001 r, 5-6 września i 7-8 grudnia. Wszystkie te spotkania poświęcone były promowaniu działań osób niepełnosprawnych zarówno tych artystycznych (występy Teatru Emocji reprezentującego szkołę specjalną, wyroby rękodzieła Warsztatów Terapii Zajęciowej) jak i społecznych na rzecz społeczności lokalnej. Dokonano także prezentacji programów samorządowych na rzecz osób niepełnosprawnych i wymieniono wzajemne doświadczenia w tym zakresie.”

Uczestnicy wszystkich spotkań szkoleniowych jednomyślnie potwierdzają celowość organizowania takiej wymiany. Będą się one odbywały cyklicznie, według opracowanego planu szkoleń, angażując przy tym rodziców a także bliskich dzieci i dorosłych osób niepełnosprawnych.

KOSZTY WDRAŻANIA I FUNKCJONOWANIA

W tym punkcie możemy mówić o pewnych szacunkach z wyłączeniem już istniejących programów oraz opracowanej dokumentacji.

W rozwiązaniach, co do których są opracowane materiały szczegółowe posłużymy się pewnymi symulacjami.

1. Program usług transportowych	
Funkcjonowanie transportu w latach kolejnych	- 120 tys. zł. rocznie

3. Centrum rehabilitacyjno – kulturalne z poradnictwem specjalistycznym i ośrodkiem szkoleniowym	- 1.000.000 zł.
Koszty funkcjonowania	- 300 tys. zł. rocznie
3. Ośrodek rehabilitacji	- 1.200.000 zł.
Koszty funkcjonowania	- 400 tys. zł.
4. Ośrodek rekr. – sportowy	- 600 tys. zł.
Koszty funkcjonowania	- 600 tys. zł. rocznie
całego ośrodka	
5. Warsztaty Terapii Zajęciowej	- 600 tys. zł.
Koszty funkcjonowania	- 400 tys. zł.

Pierwszy segment ukierunkowany jest na potrzeby mieszkańców naszego powiatu.

Opracowanie bazy danych	- 200 tys. zł.
Centrum informacji i wydawnictwa	- 500 tys. zł.
Dofinansowanie likwidacji barier w ramach Programu do 10% kosztów	- 1.000.000 zł
System szkoleń	- 500 tys. zł.
(opieka dydaktyczna, podręczniki wykłady)	
Dofinansowanie do nauki	- 100 tys. zł.

Drugi segment na potrzeby osób niepełnosprawnych został podzielony na trzy panele: 1) sport, rekreacja i wypoczynek, 2) praca, 3) działania promocyjne.

Sport, rekreacja i wypoczynek	- 1.000.000 zł. w wymiarze rocznym
Praca	- 1.000.000 zł. w wymiarze rocznym
Działania promocyjne	- 100 tys. zł. w wymiarze rocznym

Koszty wdrożenia są pewnymi przybliżeniami, które mogą ulec zmianie w miarę realizacji poszczególnych zadań.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Koszty programu dzielą się na dwie grupy.

1. Koszty realizacji poszczególnych zadań.
2. Koszty funkcjonowania zadań.

Grupa pierwsza jest oparta na finansowaniu ze strony gmin, na których terenie poszczególne programy są wdrażane oraz dofinansowania ze strony Powiatu, w przypadku programu ponadgminnego współfinansowanie przez poszczególne gminy.

Pozyskiwanie środków finansowych z zewnątrz: Wojewoda Zachodniopomorski, Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego, Kurator Oświaty, Prezes Urzędu Kultury Fizycznej i Sportu, właściwy dla wdrażanego programu.

Programy są też oparte na współfinansowaniu ze środków pochodzących z PFRON. Ważnym elementem jest sponsorowanie wydatków przez instytucje pomocowe, fundacje oraz osoby fizyczne.

Druga grupa to koszty funkcjonowania.

Największe koszty ponosi gmina oraz osoby współfinansujące, właściwe urzędy oraz instytucje.

Koszty te mogą być pomniejszone poprzez pewne dochody, które będzie przynosić funkcjonowanie poszczególnych programów np. odpłatnego transportu, funkcjonowanie hotelu czy ośrodka szkoleniowego.

Zawarte umowy z właścicielem i administratorami, czy realizatorami programu, muszą jasno i ściśle określać zasady finansowania.

Środki mogą pochodzić od sponsorów w zamian np. za reklamę na samochodach do przewozu osób niepełnosprawnych, budynku, hotelu, WTZ, bazie sportowej itp.

Następnym źródłem są te środki funduszu pochodzące z możliwości tworzenia nowych stanowisk i refundacji wynagrodzeń dla pracowników.

Wielorakie źródła pozyskania środków finansowych oraz rozłożenie w latach warunkują pozytywną realizację zamierzeń w ramach polityki na rzecz osób niepełnosprawnych.

HARMONOGRAM WPROWADZANIA

Harmonogram wprowadzania uwarunkowany jest kondycją finansową poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego w danym roku oraz możliwościami PFRON w dofinansowaniu tych programów.

Należy tutaj wyodrębnić dwa segmenty wprowadzenia tego programu.

Pierwszy segment nakierowany na osobę niepełnosprawną zamieszkujejącą obszar Powiatu Białogardzkiego.

Akcenty znaczeniowe w rozdziale wdrażania założeń zostały postawione w miejscach gdzie istnieją najpilniejsze potrzeby osób niepełnosprawnych z terenu powiatu.

Realizacja poszczególnych punktów została zapoczątkowana składanymi wnioskami do Funduszu przez osoby zainteresowane jeszcze przed przyjęciem zasad „polityki wobec osób niepełnosprawnych”.

W chwili obecnej funkcjonuje program usług transportowych nakierowanych na potrzeby osób niepełnosprawnych mieszkających na terenie powiatu. W miarę rozwoju, bazy transportowej można poszerzyć o usługi dla osób przebywających na terenie powiatu w celach turystycznych.

Wnioski już złożone i częściowo realizowane w ramach Programu Domino to:

- likwidacja barier architektonicznych w zespole obiektów basenów kąpielowych
- adaptacja i modernizacja budynku wielofunkcyjnego, przystosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych (budynek Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie)
- adaptacja pomieszczeń Zespołu Szkół Specjalnych w Białogardzie dla potrzeb osób niepełnosprawnych
- Warsztaty Terapii Zajęciowej- miasto Karlino.

Została opracowana koncepcja utworzenia centrum rehabilitacyjnego dla osób niepełnosprawnych na terenie Powiatu Białogardzkiego. Trwają prace nad uregulowaniem strony przejścia prawnego tych obiektów oraz opracowania dokumentacji technicznej.

Należy kontynuować rozpoczęte zadania oraz przystąpić do realizacji poszczególnych punktów wg przyjętej hierarchii potrzeb (kolejność na liście).

Drugi segment; tutaj również podzielono je wg hierarchii potrzeb, z tą tylko różnicą, iż niektóre punkty są do realizacji ciągłej i nie poddają się rygorom kolejności wdrożeń.

Płaszczyzny działania: praca i wypoczynek w tym segmencie wzajemnie się przenikają i nie można ustanowić typowych priorytetów dla poszczególnych zadań.

CZAS REALIZACJI

Aby sprostać wszystkim założeniom programu należy zakładać co najmniej kilkunastoletni czas realizacji tej strategii.

Strategia zakłada realizację wieloletnią. Podyktowane jest to możliwościami finansowymi powiatu oraz gmin, które wchodzi do składu Powiatu.

Uzależnione jest to również od możliwości funduszu PFRON oraz innych funduszy pomocowych czy środków sponsorów.

Program pilotażowy „DOMINO” i jego sposób finansowania, znakomicie wpisuje się w tę konwencję i jest dla realizacji zadań powiatu wobec osób niepełnosprawnych znacznym ułatwieniem.

Czas realizacji programu DOMINO wynosi **3 lata**.

EFEKTY SPOŁECZNE

Koszty wprowadzenia całej strategii wobec osób niepełnosprawnych są znaczne biorąc pod uwagę zasoby finansowe mieszkańców. Ich szacunkowa wielkość została wyżej wykazana.

Jednak najistotniejsze znaczenie będą mieć efekty społeczne wprowadzanego programu. Zyskujemy znaczny przyrost miejsc pracy, zwłaszcza tej szczególnie pożądanej przez osoby niepełnosprawne, które muszą funkcjonować w sposób szczególny, na tak trudnym rynku pracy.

Niepełnosprawni zrównają swoje szanse, będą mieli dostęp do urzędów, instytucji, sklepów, banków i wielu innych obiektów niedostępnych dla nich w chwili obecnej.

Wprowadzany program umożliwi niepełnosprawnym dostęp do nauki, pracy, i aktywnego wypoczynku.

Koszty przedsięwzięcia na pewno zwrócą się w postaci wdzięczności tych, dla których program ten jest tworzony i będzie realizowany.

2.3. POSZERZENIE BAZY POMOCY DLA OSÓB CHORYCH I STARYCH

ZADANIE IV. A

ŚRODOWISKOWY DOM WSPARCIA DLA OSÓB Z ABURZENIAMI PSYCHICZNYMI.

(Zadanie ze strategii rozwoju Powiatu Białogardzkiego)

Na terenie powiatu brak jest ośrodka zapewniającego opiekę dzienną nad osobami z zaburzeniami psychicznymi. Skala zjawiska w pełni uzasadnia konieczność podjęcia działań zmierzających do utworzenia dziennego domu opieki.

Jak wykazują specjaliści nowoczesna opieka nad osobami z zaburzeniami psychicznymi powinna koncentrować się na prac terapeutycznej bez zabierania chorego z jego środowiska rodzinnego. Wszędzie tam gdzie jest to tylko możliwe (decydujące są tu przeważnie względy bezpieczeństwa) należy zapewniać opiekę dzienną, bez zamykania chorych o ośrodkach odosobnienia. Należy przy tym zwrócić uwagę, iż pozostawienie chorego w rodzinie bez zapewnienia mu jakiegokolwiek opieki fachowej jest także rozwiązaniem nie akceptowalnym. Rodzina nie posiada ani odpowiednich kwalifikacji, ani warunków materialnych do realizacji ciągłej opieki nad chorym (przeważnie opiekunowie muszą prowadzić pracę zawodową). Optymalnym rozwiązaniem wydaje się zatem być dom opieki dziennej. Jego prace byłyby powiązane z terapią środowiskową. Dom taki nie ograniczałby swojej aktywności jedynie do okresu pobytu chorego, ale świadczyłby także pomoc dla rodzin osób chorych.

Zadanie niniejsze ma bardzo konkretny (techniczny) wymiar. Wiąże się ono z ustanowieniem nowej jednostki podległej Starostwu Powiatowemu. Jednostka ta, działając w ramach zadań

związanych z opieką społeczną mogłaby także starać się podpisać umowę z Kasą Chorych na świadczenie usług medycznych w zakresie zaburzeń psychicznych.

Należy wskazać kilka podstawowych działań niezbędnych do podjęcia w ramach realizacji niniejszego zadania:

- wyznaczenie obiektu będącego w posiadaniu Powiatu, możliwego do zaadoptowania na cele uruchomienia Domu;
- przeprowadzenie niezbędnych prac adaptacyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem wymogów związanych z bezpieczeństwem osób z zaburzeniami psychicznymi.
- określenie zasad korzystania z Domu, ze szczególnym uwzględnieniem zasad finansowania pobytu pensjonariuszy ze źródeł lokalnych oraz ze środków refundowanych przez Zachodniopomorską Regionalną Kasę Chorych;
- zatrudnienie odpowiednich specjalistów – dotyczy to zarówno lekarzy oraz terapeutów, jak i innego personelu mającego styczność z osobami chorymi;
- rozwiązanie problemu prawnego usytuowania Domu – istnieje w tym zakresie kilka możliwości: Dom może działać jako jednostka Starostwa, może podlegać pod jedną z istniejących już jednostek starostwa, może być powiązany organizacyjnie ze szpitalem powiatowy, może wreszcie stanowić samodzielny zakład.

Należy pamiętać, iż właściwe rozwiązanie spraw związanych umiejscowieniem prawnym Domu oraz zasad finansowania pobytu osób chorych jest o tyle istotne, iż Dom taki może przyjąć formułę ponadpowiatową. Jeżeli posiadałby on podpisaną umowę z Kasą Chorych, mógłby świadczyć usługi dla osób spoza powiatu. Oczywiście ograniczeniem jest tu konieczność codziennego dowożenia chorych. Wydaje się jednak, iż stworzenie atrakcyjnej oferty może skłonić rodziny chorych nawet do przywożenia ich spoza powiatu białogardzkiego. Możliwe jest także systematyczne rozszerzanie zakresu świadczonych usług. Możliwość taka jest jednak ściśle powiązana z zasadami finansowania działalności Domu. W pierwszym okresie założono finansowanie z budżetu powiatowego.

Za realizację zadania odpowiedzialny jest Wicestarostwa Białogardzki.

Można wskazać dwie podstawowe grupy kosztów. Po pierwsze niezbędne jest przeprowadzenie prac adaptacyjnych (założono, iż nie będzie konieczności dokonywania zakupu obiektu). Wszystkie prace remontowe i adaptacji specjalistycznej powinny zamknąć się kwotą około 1 mln zł.

Drugą grupę kosztów stanowią bieżące wydatki związane z utrzymaniem obiektu. Tutaj nie jest możliwe precyzyjne określenie kwoty. Będzie ona bowiem zależna od liczby osób objętych opieką oraz skali świadczonych usług. Założono, iż koszt roczny funkcjonowania Domu nie powinien wynieść więcej niż 250.000 zł. jest to jednak bardzo pobieżny szacunek.

Przyjęto, iż 100% kosztów początkowych i 40% kosztów bieżących będzie pokrywana z budżetu powiatu. Pozostała część kosztów bieżących będzie finansowana ze źródeł zewnętrznych (ZRKCh, MZiOS itp.)

Łączne finansowanie z budżetu Powiatu: W latach 2002-2003 po około 500.000 zł.

Od roku 2004 po około 100.000 zł.

Zadanie zostanie zainicjowane około 01.05.2001 r.

Obiekt powinien rozpocząć działalność najpóźniej 01.01.2004r.; działanie ciągłe.

W efekcie powinien powstać Dom Opieki oferujący usługi opieki dziennej nad osobami z zaburzeniami psychicznymi

Realizacja zadania jest nadzorowana przez Zarząd Powiatu

2.4. REALIZACJA PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA UZALEŻNIENIOM I PATOLOGII SPOŁECZNEJ W POWIECIE BIAŁOGARDZKIM

Wydatna poprawa bezpieczeństwa publicznego na terenie powiatu nie jest możliwa bez rozwiązania problemów wynikających z narastającej skali zjawiska alkoholizmu i narkomanii. Są to dwa niezwykle ważne czynniki kryminogenne. Co szczególnie istotne, dotyczą one coraz częściej osób młodych – w wieku szkolnym. Co w sposób oczywisty prowadzi do znacznego wzrostu przestępczości i demoralizacji społeczności lokalnej.

Rozwiązanie problemów narkomanii i alkoholizmu nie będzie możliwe bez intensywnych działań podejmowanych nie tylko z poziomu ogólnokrajowego, czy regionalnego, ale przede wszystkim z poziomu lokalnego. Dlatego też uznano, iż niezbędne jest opracowanie i wdrożenie powiatowego programu walki z narkomanią. Opracowanie takiego programu powinno mieć charakter wymiany doświadczeń różnych środowisk i instytucji. Należy wskazać, iż niezbędne jest uczestnictwo w procesie opracowywania programu m.in.:

- przedstawicieli policji;
- reprezentantów systemu edukacyjnego (być może przy zaangażowania Kuratorium);
- przedstawicieli organizacji społecznych zajmujących się pracą środowiskową;
- przedstawicieli lokalnej administracji odpowiedzialnej za pomoc społeczną;
- przedstawicieli służby zdrowia;
- reprezentantów kościołów działających na terenie powiatu;
- władz samorządów gminnych i powiatowego;
- zainteresowanej młodzieży;
- specjalistów i ekspertów niezależnych.

Tylko zaangażowanie w proces tworzenia takiego programu możliwie szerokiego spectrum osób i środowisk stwarza szanse skutecznego jego wdrożenia.

Kształt docelowy omawianego programu nie może być z góry określony – będzie on wynikał z powstających co roku inicjatyw w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień. Już jednak na tym etapie można wskazać kilka obszarów, na których program powinien się koncentrować:

- 1). Walka o ograniczenie dostępności alkoholu dla osób nieletnich i narkotyków w ogóle, poprzez ścisłą współpracę przedstawicieli szkół z policją.
- 2). Edukację i informację wśród uczniów szkół każdego szczebla.

- 3). Zasady pracy środowiskowej ze szczególnym uwzględnieniem skutecznego docierania do dzieci ze środowisk zagrożonych alkoholizmem lub narkomanią (pracownicy MOPS – ów i GOPS- ów, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, kuratorzy sądowi)
- 4). Zasady reagowania wszystkich środowisk na symptomy występowania narkomanii i alkoholizmu („co mam zrobić, gdy spotykam się z narkomanią lub alkoholizmem we własnym otoczeniu”).
- 5). Określenie skali zagrożeń na terenie powiatu – na podstawie danych Poradni Uzależnień.

Główne cele programu:

- 1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych.**
- 2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.**
- 3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, w szczególności dla dzieci i młodzieży.**

Założono, iż koszty wstępne zostaną pokryte z budżetu powiatu.
Łączne finansowanie z budżetu Powiatu około 5.000 zł. jednorazowo.

Prace zostaną zapoczątkowane w 2001 r. Program powinien być gotowy do wdrożenia do końca 2001 r.

W efekcie realizacji zadania powinien zostać przynajmniej powstrzymany wzrost zjawisk alkoholizmu i narkomanii na terenie powiatu. Co za tym idzie, poprawie powinien ulec stan bezpieczeństwa publicznego.

Realizacja zadania jest nadzorowana przez Zarząd Powiatu.

2.5. SZKOLENIE KADR POMOCY SPOŁECZNEJ

Od czasu powołania Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, w ramach realizacji tego zadania odbywały się różne spotkania. Celem ich było poszerzenie wiedzy zarówno w zakresie obowiązujących aktów prawnych jak i w innych dziedzinach.

W roku 1999 zaproszono kierowników i pracowników miejskich a także miejsko – gminnych ośrodków pomocy społecznej.

Było ono poświęcone roli PCPR a także przepisom regulującym obszary współpracy pomiędzy realizatorami zadań z zakresu pomocy społecznej na poziomie gmin i powiatów.

W roku 2000 w związku ze zmieniającymi się przepisami PCPR w każdym półroczu zorganizowano spotkanie z przedstawicielami MOPS-ów i GOPS-ów. W I półroczu odbyło się takie 21.04.2000r.

W II półroczu odbyło się podobne spotkanie w ramach przebiegającej konferencji z zakresu problematyki osób niepełnosprawnych.